

**TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA
JAMII ADILIFU NA YENYE UJUZI**

KISWAHILI

MTAALA WA SHULE ZA MSINGI

GREDI YA 5

Chapisho la Kwanza 2017

Chapisho la Pili 2024

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kupiga chapa au kutoa mtaala huu kwa njia yoyote ile bila idhini, kwa maandishi, ya mchapishaji.

ISBN: 978-9914-43-826-0

Kimechapishwa na kutolewa na Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya

DIBAJI YA WAZIRI WA ELIMU

Serikali ya Kenya imejitolea kuhakikisha kuwa malengo ya sera ya elimu, mafunzo na utafiti yanatimiza maazimio ya Katiba ya Kenya, 2010, Ruwaza ya Kenya, 2030, Sera ya Mtaala ya Kitaifa ya 2019, Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa na mikataba ya kieneo na kimataifa ambayo Kenya ni mshirika. Katika kutimiza kauli mbiu ya Elimu ya Msingi, Wizara ya Elimu imefanikiwa kuanzisha utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi katika viwango vya Chekechea, Shule za Msingi pamoja na Shule za Junia.

Utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi unahusisha ufuatiliaji na tathmini ili kuhakikisha kwamba umefanikiwa. Baada ya kutekelezwa kwa mtaala huu kwa awamu ya kwanza ya miaka mitano, tathmini tamati ya utekelezaji huu ilifanywa ili kubaini iwapo matokeo yanayotarajiwa kama yanavyoelezewa katika Utaratibu wa Mtaala wa Elimu ya Msingi (BECF) yalifikiwa. Serikali ya Kenya iliunda jopokazi ya Rais ya: *Presidential Working Party on Education Reforms* (PWPER) mwaka wa 2022 kushughulikia masuala nyeti yanayotatiza sekta ya elimu. Jopo kazi hii ya rais ilitoa mapendekezo mbalimbali yaliyochochea kutazamwa upya kwa mtaala wa elimu. Mapendekezo ya jopo kazi hii, ripoti za kuangalia utekelezaji wa mtaala, ripoti za tathmini tamati kuhusu utekelezwaji wa elimu ya msingi kiawamu, na taarifa kutoka kwa wanaotekeleza mtaala na washikadau wengine walichangia usawasishaji na kutazamwa upya kwa mtaala wa elimu ya awali.

Mtaala uliofanyiwa marekebisho wa Gredi ya 5 wa Kiswahili unajenga umilisi juu ya umilisi uliojengwa kutoka Gredi ya 5 na kuwaandaa wanafunzi kujiunga na gredi inayofuata kwa utaratibu ufaao. Mtaala unawasilisha Malengo ya Elimu ya Taifa, Matokeo yanayotarajiwa ya kiwango, kauli kiini, matokeo ya kijumla ya Kiswahili yanayotarajiwa, mada na mada ndogo. Mtaala pia unatoa matokeo maalum yanayotarajiwa, shughuli za ujifunzaji zilizopendekezwa, maswali dadisi yaliyopendekezwa, umilisi wa kimsingi, masuala mtambuko, maadili na pia viwango na vigezo vya kutathmini.

Ni matumaini yangu kwamba mashirika ya serikali na washikadau wa elimu watatumia mtaala huu kikamilifu katika utekelezaji faafu wa Mtaala wa Kiumilisi.

HON. EZEKIEL OMBAKI MACHOGU, CBS
WAZIRI WA ELIMU,
WIZARA YA ELIMU

DIBAJI YA KATIBU MKUU

Mwaka wa 2019 Wizara ya Elimu ilizindua utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi kitaifa. Gredi ya 5 ndio mwaka wa 5 katika masomo ya msingi katika mtaala uliofanyiwa marekebisho. Huu ni mwanzo wa masomo ya juu katika shule za msingi kama inavyoelekezwa katika Mswada wa Bunge kuhusu Elimu ya Msingi, 2013.

Mtaala wa Gredi ya 5 uliofanyiwa marekebisho unaendeleza utekelezaji wa mtaala wa Gredi ya 4 na kijumla masomo ya Msingi kiwango cha chini. Mtaala huu unatoa nafasi kwa wanafunzi kuingiliana na mazingira yao na kukuza vipawa vyao maalum. Mbinu zinazotumiwa zinaoana na maoni na kaulimbiu ya Mtaala wa Kiumilisi kama unavyoelekezwa katika Mswada Elekezi Nambari 1 wa mwaka 2019 kuhusu Kuelekea kuafikia elimu na mafunzo yenye ubora, faafu na jumuishi kwa maendeleo endelevu nchini Kenya. Mswada huu umetoa mabadiliko yanayohusisha kuvuka kutoka mtaala wa kimafunzo na kuanza kuzingatia kukuza vipawa vya kila mwanafunzi.

Hivyo basi mtaala wa Gredi ya 5 wa Kiswahili unalenga ukuaji wa mwanafunzi katika umilisi wa kimsingi kama: Mawasiliano na Ushirikiano, Uwazaji Kina na Utatuzi wa matatizo, Ubunifu, Uraia, Ujuzi wa Kidijitali, Hamu ya Ujifunzaji na Kujiamini pamoja na ujifunzaji wa ujuzi, stadi mbalimbali na mitazamo faafu.

Mtaala unatoa mapendekezo kwa wanafunzi kuingiliana kupitia shughuli za ujifunzaji na shughuli za kuwahusisha wanafunzi wenye uwezo tofauti wa ujifunzaji na matumizi ya mada ndogo na vipengele vingine vya Mtaala wa Kiumilisi. Matumizi ya nyenzo mbalimbali pia yamependekezewa katika mtaala huu pamoja na mbinu mbalimbali za kutathmini. Mtaala umeandaliwa kumwelekeza mwalimu kumsaidia mwanafunzi kufikia matokeo maalum yanayotarajiwa katika Gredi ya 5 na kumwandaa mwanafunzi kujiunga na Gredi ya 6 kwa utaratibu ufaao. Aidha ni matarajio yangu kuwa walimu watatumia mtaala huu kufanya ujifunzaji wa kuvutia, wa kuchangamsha na pia kuburudisha.

Dkt. BELIO KIPSANG', CBS

KATIBU MKUU

IDARA YA SERIKALI YA ELIMU YA AWALI NA ELIMU YA MSINGI

WIZARA YA ELIMU

SHUKRANI

Sheria Nambari 4 ya 2013 (Toleo jipya 2019) ya Taasisi ya Ukuzaji Mitaala ya Kenya (KICD) inaipa uwezo Taasisi kukuza Mitaala na nyenzo za kufanikisha mtaala kwa elimu ya msingi na ya vyuo vya Elimu na Mafunzo. Mchakato wa ukuzaji mtaala wa kiwango chochote huhusisha utafiti, ulinganishi wa kimataifa, na uhusishaji mkubwa wa wadau wa elimu. Kupitia kwa mchakato huu wa kimashauriano, KICD ilizua wazo la Mtaala wa Kiumilisi (CBC) kama ilivyoelekezwa katika Utaratibu wa Mtaala wa Elimu ya Msingi (KICD), 2017. Mtaala huu unashughulikia mahitaji ya karne ya 21 na matarajio yanayoelezwa katika Katiba ya Kenya ya 2010, Ruwaza ya 2030, kanuni za Jumuiya ya Afrika Mashariki na maelekezo kuhusu shirika la *International Bureau of Education* (IBE) na Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa (SGD).

KICD hufadhiliwa na Serikali ya Kenya ili kutekeleza majukumu na mipango ya serikali katika sekta ya elimu (Wizara ya Elimu). Pia, Taasisi hupata misaada kutoka kwa mashirika mengine ya kimaendeleo yanayoangazia miradi teule. Mitaala ya Gredi ya 5 imekuzwa kwa ufadhili wa Benki ya Dunia kupitia mradi wa *Kenya Primary Education Equity in Learning Programme (KPEELP)*, chini ya usimamizi wa Wizara ya Elimu. Tuna shukrani nyingi kwa msaada wa serikari kupitia Wizara ya Elimu na washirika wetu wa kimaendeleo kwa sababu ya sera, rasilimali na msaada wa kiufundi. Shukrani maalum kwa Waziri wa Wizara ya Elimu na Katibu Mkuu wa Wizara ya Elimu; Idara ya Serikali ya Elimu ya Awali na ya Msingi kwa mchango wao.

Ningependa kuwashukuru wakuza mitaala wa KICD na wafanyakazi wengine, walimu wote na wanaelimu wengine walioshiriki kama wanajopo, sekta mbalimbali za serikali (SAGAs) na wawakilishi wa wadau mbalimbali walioshiriki kuandika mtaala huu wa Gredi ya 5 wa Kiswahili. Kuhusiana na hili, ningependa kushukuru Katibu wa Tume ya Kuwaajiri Walimu (TSC) na Ofisa Mtendaji Mkuu wa Baraza la Kitaifa la Mitihani (KNEC) kwa msaada wao katika mchakato wa kukuza mitaala hii. Mwisho, ninamshukuru kwa dhati Mwenyekiti na wanabaraza la KICD kwa uongozi wao katika mchakato mzima.

PROF. CHARLES O. ONG'ONDO, MBS
MKURUGENZI/OFISA MTENDAJI MKUU
TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

YALIYOMO

DIBAJI YA WAZIRI WA ELIMU	iii
DIBAJI YA KATIBU MKUU	iv
SHUKRANI.....	v
MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA.....	vii
MGAO WA VIPINDI SHULE YA MSINGI	ix
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA YA ELIMU YA MSINGI	x
KAULI KIINI	xi
MATOKEO YA KIJUMLA YA SOMO LA KISWAHILI.....	xii
1.0 MAPISHI	1
2.0 HUDUMA YA KWANZA.....	13
3.0 MAPAMBO.....	23
4.0 SAA NA MAJIRA	37
5.0 KUKABILIANA NA UMASKINI.....	46
6.0 MAADILI	55
7.0 ELIMU YA MAZINGIRA.....	63
8.0 NDEGE WA PORINI.....	71
9.0 MAGONJWA	79
10.0 KUDHIBITI ITIKADI ZA KIDINI NA ZA KIJAMII	87
11.0 UWEKEZAJI	95
MWONGOZO WA VIWANGO NA VIGezo VYA KUTATHMINIA ULIOPENDEKEZWA	107
SHUGHULI JUMUHISHI YA HUDUMA YA JAMII YA GREDI 4-6	115
MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI.....	118

MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA

Elimu nchini Kenya inatakiwa:

1. Kukuza na kustawisha utaifa, uzalendo na kuendeleza umoja wa kitaifa

Nchini Kenya kuna jamii zenye mila, dini na tamaduni mbalimbali lakini tofauti hizi hazifai kuzitenganisha. Lazima waweze kuishi na kutangamana kama Wakenya. Elimu ina jukumu kuu la kuwezesha vijana kujenga hisia za uzalendo na utaifa kwa kuondoa mivutano na kukuza mielekeo chanya ya kuheshimiana. Mielekeo hii itawawezesha wanajamii kuishi pamoja kwa utangamano na kujenga uzalendo ili kuchangia ukuaji wa taifa.

2. Kukidhi mahitaji ya kijamii, kiuchumi, kiteknolojia na viwanda yanayochangia maendeleo ya kitaifa

Elimu inafaa kuwaandaa vijana wa taifa la Kenya kutekeleza wajibu wenye umuhimu katika maisha nchini.

a) Mahitaji ya kijamii

Elimu nchini Kenya lazima iwatayarisha vijana kwa mabadiliko ya mielekeo na mahusiano ambayo yanahitajika kwa maendeleo ya haraka ya uchumi wa kisasa. Kuna uwezekano wa kuwa na mageuzi taratibu ya kijamii kutokana na maendeleo ya haraka ya usasa. Elimu inapaswa kuwasaidia vijana kujirekekebisha kutokana na mabadiliko haya.

b) Mahitaji ya kiuchumi

Elimu nchini Kenya inafaa kukuza raia walio na stadi, maarifa, ujuzi na sifa za kibinafsi zinazohitajika kuhimili maendeleo ya kiuchumi. Kenya inajenga uchumi huru na wa kisasa ambao unahitaji wafanyakazi wa kutosha, walio na maarifa yanayohitajika humu nchini.

c) Mahitaji ya kiteknolojia na ya kiviwanda

Elimu nchini Kenya inafaa kuwapa vijana stadi na mielekeo inayohitajika kwa maendeleo ya kiviwanda.

Kenya inatambua mabadiliko ya haraka ya kiviwanda na kiteknolojia yanayofanyika, hasa katika ulimwengu ulioendelea. Tunaweza kuwa sehemu ya maendeleo haya ikiwa mfumo wetu wa elimu utalenga kimakusudi maarifa, stadi na mielekeo itakayotayarisha vijana kwa mabadiliko yanayoendelea ulimwenguni.

3. Kutoa nafasi ya kujiendeleza na kujitosheleza

Elimu inapaswa kuwezesha kutambua, kukuza na kuimarisha vipawa vya kila mmoja ili kuweza kujiendeleza na kujitosheleza. Inafaa kuwawezesha watoto kukuza uwezo wao. Kipengele muhimu cha maendeleo ya kibinafsi ni ujenzi wa tabia ifaayo.

4. Kuwawezesha wananchi kuimarisha maadili na amali za kijamii na kidini

Elimu inakusudiwa kukuza maarifa, stadi na mielekeo itakayoimarisha upataji wa maadili na kuwasaidia watoto kukua wakiwa wenye nidhamu, wanaojitegemea na raia wakamilifu.

5. Kuimarisha usawa wa kijamii na uwajibikaji

Usawa wa kijamii kwa mfano, usawa wa kijinsia huimarika watu wa jamii na jinsia zote wanapopata elimu sawa. Elimu inafaa ikuze usawa wa kijamii na uwajibikaji wa kijamii kutokana na mfumo wa elimu unaowezesha fursa sawa ya elimu kwa wote. Inafaa kuwapa watoto wote fursa mbalimbali na zenye changamoto zitakazowawezesha kutoa huduma jumuishi za kijamii bila kujali jinsia, uwezo au mazingira ya kijiografia.

6. Kukuza uthamini wa tamaduni mbalimbali nchini Kenya

Elimu inafaa kuwapa vijana uelewa wa tamaduni za kale na za sasa na nafasi yazo katika jamii ya kisasa. Vijana wanafaa kuambatanisha maadili ya tamaduni bora na mahitaji yanayobadilika kulingana na maendeleo yanayotokea ili kujenga jamii thabiti ya kisasa.

7. Kuimarisha utambuzi wa uhusiano wa kimataifa na kukuza mwelekeo chanya kwa mataifa mengine

Kenya kama nchi mojawapo ya jamii ya kimataifa inakusudia elimu iwaelekeze Wakenya kutambua na kuthamini mahusiano ya kimataifa kwa kuzingatia mikataba, uwajibikaji, haki na manufaa yanayoambatana na ushirika huo.

8. Kustawisha mwelekeo chanya kuhusu afya bora na uhifadhi wa mazingira

Elimu inakusudiwa kujenga mielekeo ifaayo miongoni mwa vijana kuhusu udumishaji wa afya bora na mazingira kwa kujiepusha na mienendo inayoweza kudhuru afya ya mwili na akili. Aidha, inafaa kuimarisha mielekeo chanya kuhusu ukuzaji na uhifadhi wa mazingira na kuwaelekeza vijana kuthamini usafi wa mazingira.

MGAO WA VIPINDI SHULE YA MSINGI

	Masomo	Idadi ya Vipindi
1.	English	5
2.	Kiswahili / Kenya Sign Language Activities	4
3.	Mathematics	5
4.	Religious Education	3
5.	Science and Technology	4
6.	Agriculture	4
7.	Social Studies	3
8.	Creative Arts	6
9.	Pastoral/Religious Instruction Programme	1
JUMLA		35

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA YA ELIMU YA MSINGI

Kufikia mwisho wa elimu ya msingi, mwanafunzi aweze:

- a) kuwasiliana apasavyo akitumia mbinu za mazungumzo na ishara katika miktadha mbalimbali,
- b) kutumikiza maarifa, ujuzi, maadili na mitazamo katika maisha ya kila siku,
- c) kudhihirisha ujuzi wa kijamii maadili, na maadili ya kidini kwa nia ya kuchangia kukua kwa jamii,
- d) kukuza talanta kwa nia ya kujiendeleza na kujifanikisha,
- e) kuafiti, kutumia, kulinda na kutunza mazingira kwa nia ya kujifunza na kwa maendeleo endelevu,
- f) kutumia ujuzi wa kidijitali kujifunza na kujifurahisha,
- g) kuthamini tamaduni mbalimbali kwa nia ya kuishi kwa amani,
- h) kufurahia haja ya umuhimu wa kutegemeana kwa binadamu na mataifa.

KAULI KIINI

Kiswahili ni lugha ya taifa na rasmi nchini Kenya na lugha ya mawasiliano katika eneo la Afrika Mashariki na Kati. Wakenya wengi hujifunza Kiswahili kama lugha ya pili. Ni muhimu wanafunzi wapate umilisi wa kuwasiliana kwa Kiswahili mapema hasa katika kiwango cha kwanza cha elimu. Somo hili humwezesha mwanafunzi kujenga stadi za kimsingi za kusikiliza, kuzungumza, kusoma na kuandika. Aidha, somo hili humwandaa mwanafunzi kwa mafunzo ya viwango vya juu na baadaye katika ajira.

MATOKEO YA KIJUMLA YA SOMO LA KISWAHILI

Kufikia mwisho wa shule ya msingi daraja la juu, mwanafunzi aweze:

- a) kusikiliza kwa makini na kuitikia ipasavyo kwa Kiswahili katika miktadha mbalimbali ya mawasiliano.
- b) kuzingatia kanuni za lugha ili kuwasiliana kiubunifu kwa njia ya mazungumzo na maandishi.
- c) kujieleza kwa ufasaha katika miktadha mbalimbali.
- d) kusoma kwa ufasaha na kufahamu matini mbalimbali yaliyochapishwa na ya kidijitali na kutumia maarifa anayoyapata katika mazingira tofauti maishani.
- e) kutumia hati za kimaandishi na mfumo wa kidijitali kuwasiliana ipasavyo kwa kuzingatia mitindo na miundo husika katika miktadha mbalimbali.
- f) kuchangamkia matumizi ya Kiswahili kama lugha rasmi na ya taifa katika mawasiliano ya kila siku.

Mada	Mada Ndogo	Muda Uliopendekezwa
Kusikiliza na Kuzungumza	1.1.1 Matamshi Bora	2
	2.1.1 Maamkuzi na Maagano	2
	3.1.1 Vitendawili	2
	4.1.1 Heshima Adabu na Vyeo	2
	5..1 Methali	2
	6.1.1Ushairi	2
	7.1.1 Nahau	2
	8.1.1Visawe	2
	9.1.1.1Mazungumzo ya Kimuktadha	2
	10.1.1 Tashbihi	2
	11.1.1 Masimulizi	2
Kusoma	1.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	2
	2.2.1 Kusoma kwa Kina	3
	3.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	2
	4.2.1Kusoma kwa Mapana	2
	5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	2
	6.2.1Kusoma kwa Kina	2
	7.2.1 Kusoma kwa Mapana	3
	8.2.1 Kusoma kwa Ufahamu	3
	9.2.1 Kusoma kwa Mapana	3
	10.2.1. Kusoma Kidijitali	2
11.2.1 Kusoma kwa Ufasaha	2	
Kuandika	1.3.1 Insha ya Wasifu,	2

	2.3.1 Insha ya Masimulizi	2
	3.3.Kuandika kwa Tarakilishi	2
	4.3.1 Barua pepe	2
	5.3.1 Insha za Maelezo	2
	6.3.1 Insha za Masimulizi	2
	7.3.1 Insha za Maelezo	2
	8.3.1 nsha za Masimulizi	2
	9.3.1 Kuandika Maelezo	2
	10.3.1 Insha za Masimulizi	2
	11.3.1 Barua pepe	2
Sarufi	1.4.1 Nomino za Pekee.	2
	1.4.2 Nomino za Kawaida	2
	2.4.1 Nomino za Wingi	2
	2.4.2 Vitenzi Jina	2
	2.4.3 Nomino Ambata	2
	3.4.1 Nomino za Makundi	2
	3.4.2 Nomino Ambata	2
	3.4.3 Nomino Dhahania	2
	3.4.4Uakifishaji	4
	4.4.1 Ngeli ya I-ZI	4
	5.4.1 Ngeli ya U-ZI	4
	6.4.1 Ngeli ya U-YA	4
	7.4.1 Ngeli ya KU-KU	4
	8.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi	2

	9.4.1 Vinyume vya Vitenzi	2
	10.4.1 Nyakati na Hali	2
	11.4.1 Ukanushaji	2
	11.4.2. Ukubwa na Udogo wa Nomino	2
	11.4.3 Udogo wa Nomino	2
	Jumla ya Vipindi	120

KUMBUKA:

Idadi ya vipindi vilivyopendekezwa kwa kila mada ndogo vinaweza kuwa vichache au vingi kutegemea na muktadha.

1.0 MAPISHI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>1.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>1.1.1 Matamshi Bora Sauti <i>f/v, s/z, l/r</i> na <i>th/dh</i></p> <p>(Vipindi 4)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua silabi zinazotokana na sauti zinazokaribiana katika maneno: <i>f/v, s/z, l/r</i> na <i>th/dh</i>,</p> <p>b) kutamka silabi zinazotokana na sauti zinazokaribiana kimatamshi: <i>f/v, s/z, l/r</i> na <i>th/dh</i> ili kutofautisha matamshi yake,</p> <p>c) kutamka vitanzandimi vinavyoundwa kwa silabi za sauti zinazokaribiana kimatamshi: <i>f/v, s/z, l/r</i> na <i>th/dh</i> ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>d) kutunga vitanzandimi</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua silabi za sauti lengwa kutokana na maneno kwenye vitabu, ubaoni au kwa kutumia vifaa vya kiteknolojia, • kusikiliza silabi za sauti <i>f/v, s/z, l/r</i> na <i>th/dh</i> zikitamkwa na mwalimu, mgeni mwalikwa au kutoka kwa vifaa vya kidijitali (<i>k.v. kinasasauti</i>), • kutamka silabi za sauti lengwa akiwa na wenzake, • kusikiliza vitanzandimi vinavyotungwa kutokana na maneno yenye sauti lengwa vikikaririwa (<i>k.m. shirika la reli la Rwanda larejelea shughuli zake rasmi</i>), 	<p>1. Je, unajua maneno gani yenye silabi zinazokangany a kimatamshi?</p> <p>2. Je, unajua vitanzandimi gani vyenye silabi zinazokangany a kimatamshi?</p>

		<p>vyenye maana kutokana na sauti zinazokaribiana kimatamshi: <i>f/v, s/z, l/r na th/dh</i>)</p> <p>e) kuchangamkia kukariri vitanzandimi vinavyotungwa kwa silabi za sauti zinazokaribiana kimatamshi: <i>f/v, s/z, l/r na th/dh</i>) ili kuimarisha matamshi yake.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kutunga vitanzandimi vinavyotokana na sauti husika akiwa peke yake au katika vikundi, • kutunga vitanzandimi kwenye vifaa vya kidijitali na kushirikiana na wenzake kuvirekebisha, • kusakura mtandaoni ili kupata vitanzandimi zaidi vyenye sauti lengwa. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana katika kutamka silabi na kutunga vitanzandimi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza sauti na kuunda vitanzandimi mtandaoni.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotamka kwa usahihi silabi zinazotokana na sauti lengwa na kutunga vitanzandimi sahihi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofikiria kuhusu vitanzandimi atakavyotunga vyenye sauti lengwa.

Maadili:

- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga vitanzandimi vinavyotokana na sauti husika.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anpotunga vitanzandimi na kuvirekebisha ifaapo akiwa na wenzake.

Masuala mtambuko:

- Kujithamini: mwanafunzi anapounda na kutamka vitanzandimi vilivyo na sauti lengwa.
- Masuala mtambuko anuwai: kutokana na vitanzandimi vinavyoelekeza utoaji wa maelezo kuhusu masuala hayo kama vile utunzaji wa mazingira, ujuzi wa matumizi ya fedha, afya bora na utunzaji wa wanyama.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha matamshi bora ya sauti lengwa na somo la English kwa sababu somo hili hufundisha matamshi bora ya sauti.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.2 Kusoma	1.2.1 Kusoma kwa Ufahamu (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua msamiati wa suala lengwa uliotumika katika kifungu ili kuimarisha ufahamu, kutumia msamiati lengwa kwa usahihi katika sentensi, kusoma kifungu cha hadithi kwa kuzingatia ujumbe, matukio na wahusika, kuonyesha uelewa wa kifungu kwa kutoa muhtasari na kujibu maswali, kujenga mazoea ya usomaji bora katika maisha ya kila siku. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua msamiati wa suala lengwa (k.v. <i>vyakula, viungo vya kupikia, njia za kupika na vifaa vya kupikia</i>) kwa kutumia kadi maneno, chati, mti maneno au kifaa cha kidijitali, kushiriki katika vikundi kujadili na kutumia msamiati wa suala lengwa katika sentensi, kusoma kifungu kuhusu suala lengwa kwenye kitabu au kwenye tarakilishi akiwa peke yake au katika vikundi, kutoa muhtasari kuhusu kifungu alichosoma, kujibu maswali kutokana na kifungu alichosoma, kusoma vifungu mtandaoni kuhusu suala lengwa na kujadiliana na wenzake kuhusu ujumbe ulioyomo. 	<ol style="list-style-type: none"> Kusoma kuhusu mapishi kuna umuhimu gani? Ni hadithi gani umewahi kuisoma kuhusu mapishi?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mijadala na kazi za vikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusoma kifungu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposakura mtandaoni ili kusoma vifungu zaidi kuhusu suala lengwa.

Maadili:

- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za vikundi.
- Heshima: mwanafunzi anapoziheshimu kazi za wenzake kwenye kikundi.

Masuala mtambuko:

- Masuala ya afya: mwanafunzi anapojifunza kuhusu mapishi.
- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposoma vifungu vinavyoeleza kuhusu mapishi.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha usomaji kwa ufahamu na matumizi ya msamiati kimuktadha na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha usomaji kwa ufahamu. Mwanafunzi pia atatumia ujuzi wa kupambanua ujumbe katika ufahamu anaposoma makala yanayomhitaji kufahamu katika masomo mengine yote.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.3 Kuandika	1.3.1 Insha ya wasifu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua insha ya wasifu kwa kuzingatia mtindo na muundo wake, b) kuandika insha ya wasifu kwa ubunifu ili kujenga maelezo yenye kutoa picha dhahiri, c) kufurahia kutunga insha bora ili kuimarisha mazoea ya kuandika.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua insha ya wasifu kwa kurejelea vielelezo vya insha zilizoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi, • kusoma vielelezo vya insha ya wasifu vilivyoandikwa katika matini mbalimbali au tarakilishi, • kushirikiana na wenzake kujadili mada na muundo wa insha ya wasifu, • kushirikiana na wenzake katika vikundi ili kubainisha na kujadili vidokezo vifaavyo vya mada lengwa, • kuaandika insha ya wasifu isiyopungua maneno 150 inayohusu mada lengwa (<i>k.v. Mpishi nimpedaye</i>) kwa kuzingatia, anwani, mpangilio mzuri wa mawazo, hati safi, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Insha ya wasifu inahusu nini? 2. Unazingatia nini unapoandika insha ya wasifu?

			<p>kanuni za kisarufi (<i>k.v uakifishaji mwafaka na tahajia</i>) na kwa lugha ya kiubunifu inayojumuisha methali, tashbihi na nahau alizojifunza awali,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuandika insha ya wasifu mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili kumpa motisha kuandika zaidi, • kumwonyesha mzazi au mlezi wake insha ya wasifu aliyoandika ili apate maoni. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mijadala na kazi za vikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha mtandaoni na kurejelea kielelezo cha insha ya wasifu. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya wasifu. 				

Maadili:

- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- Uadilifu: mwanafunzi anapoandika insha ya wasifu kuhusu watu ambao wanajulikana kwa matendo mema.

Masuala mtambuko:

Elimu ya afya na kujikinga: mwanafunzi anapofanya kazi pamoja na wenzake katika vikundi anajifunza mambo ya afya.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha uandishi wa insha na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa insha mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.4 Sarufi	<p data-bbox="426 321 537 426">1.4.1 Aina za nomino</p> <p data-bbox="426 477 556 540"><i>Nomino za Pekee</i></p> <p data-bbox="426 669 575 701">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="662 321 919 426">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="662 440 962 587">a) kutambua nomino za pekee kwenye sentensi au vifungu vya maneno,</p> <p data-bbox="662 600 929 747">b) kutunga sentensi kwa kutumia nomino za pekee ili kukuza matumizi ya lugha sahihi,</p> <p data-bbox="662 761 962 985">c) kuchangamkia matumizi ya nomino za pekee katika mawasiliano.</p>	<p data-bbox="1006 321 1315 352">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1058 358 1514 1126" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1058 358 1514 587">• kutambua nomino za pekee (<i>k.v. Kisumu, Mei, Rabuka, Alhamisi na Yohana</i>) kwenye tarakilishi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno au chati, <li data-bbox="1058 600 1514 747">• kutaja nomino za pekee akiwa na wenzake kama vile za majina ya mji, majina ya mito, majina ya watu na majina ya miezi, <li data-bbox="1058 761 1514 908">• kutambua nomino za pekee katika sentensi kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzipigia mstari au kukolezea rangi, <li data-bbox="1058 921 1514 1013">• kujaza nafasi kwenye sentensi au kifungu kwa kutumia nomino za pekee, <li data-bbox="1058 1027 1514 1126">• kutunga sentensi kwa kutumia nomino za pekee akiwa na wenzake. 	<ol data-bbox="1547 321 1789 587" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1547 321 1789 467">1. Nomino za pekee zinahusu nini? <li data-bbox="1547 481 1789 587">2. Ni nomino zipi za pekee unazozijua?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kazi za vikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino za pekee.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia nomino za pekee.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za pekee na kuzitungia sentensi sahihi.

Maadili:

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapofanya kazi ya vikundi.
- Heshima: mwanafunzi anapothamini wenzake wakitaja nomino za pekee.

Masuala mtambuko:

Masuala mtambuko anuwai kutokana na sentensi zinazoelekeza utoaji wa maelezo kuhusu masuala hayo k.v. usalama, utunzaji wa mazingira, afya bora na utunzaji wa wanyama.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile nomino za kipekee. na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo nomino za kipekee.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.4 Sarufi	1.4.2 Aina za nomino <i>Nomino za kawaida</i> (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua nomino za kawaida kwenye sentensi au vifungu vya maneno, b) kutunga sentensi kwa kutumia nomino za kawaida ili kukuza matumizi sahihi ya lugha, c) kufurahia kutumia nomino za kawaida katika mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino za kawaida kwenye kadi au kapu la maneno (<i>k.v. mtu, mtoto, darasa, ukuta, mwalimu, meza na kiti</i>), • kutaja akiwa na wenzake nomino za kawaida, • kutambua nomino za kawaida katika sentensi kwa kuzipigia mistari au kuzikolezea rangi kwenye tarakilishi, • kutumia nomino za kawaida kujaza nafasi kwenye sentensi, • kutunga sentensi kwa kutumia nomino za kawaida akiwa peke yake au kwenye vikundi. 	1. Je, ni vitu gani vipatikanavyo katika mazingira yako? 2. Ni vitu gani vinavyotumiwa katika mapishi mbalimbali?
Umilisi wa kimsingi unaokuzwa: <ul style="list-style-type: none"> • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi na kujaza nafasi. • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika vikundi kutaja nomino na kutunga sentensi. 				

Maadili:

- Upendo: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kwenye vikundi.
- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wengine kwenye kikundi.

Masuala mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii na utaifa: mwanafunzi anashirikiana na wenzake katika vikundi.
- Masuala mtambuko anuwai kutokana na sentensi zinazotoa maelezo kuhusu masuala hayo k.v. utunzaji wa mazingira, afya bora na utunzaji wa wanyama.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile nomino za kawaida na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo nomino za kawaida.

2.0 HUDUMA YA KWANZA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>2.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>2.1.1 Maamkuzi na Maagano (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua aina mbalimbali za maamkuzi na maagano katika mawasiliano, b) kueleza maamkuzi na maagano yanayotumika katika miktadha mbalimbali ili kuyabainisha, c) kutumia aina mbalimbali za maamkuzi na maagano katika mawasiliano, d) kuchangamkia maamkuzi na maagano katika mahusiano. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua maamkuzi (<i>k.v. shikamoo, Habari za utokako? Habari za aduhuri? Habari za jioni?</i>) kutoka kwenye chati, ubao au vifaa vya kidijitali, michoro na picha, • kushiriki kujadiliana na mwenzake au katika vikundi maamkuzi yanayolengwa na matumizi yake, • kutambua maagano (<i>k.v. lala salama, safari njema, alamsiki</i>) kutoka kwenye chati, ubao au vifaa vya kidijitali, michoro na picha, • kushirikiana na wenzake kuigiza maamkuzi na maagano lengwa, • kutazama watu wakiamkuana na kuagana katika vifaa vya kidijitali, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, watu husalimiana vipi katika jamii? 2. Je, watu huagana vipi katika jamii?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuambatanisha maamkuzi na maagano na majibu sahihi. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuigiza maamkuzi na maagano. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kujifunzia. • Kujiamini: mwanafunzi anapotumia maamkuzi na maagano ipasavyo. 				
<p>Uhusiano na maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: maamkuzi huimarisha heshima. • Upendo: maamkuzi huashiria upendo. • Umoja: maamkuzi huimarisha umoja na uhusiano mwema. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utunzi na usalama wa watoto: mwanafunzi anapoamkua na kujibu maamkuzi. • Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anapoamkuana na kuagana na wenzake. 				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha utambuzi na matumizi ya maamkuzi na maagano na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha maamkuzi na maagano.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
2.2 Kusoma	<p data-bbox="426 325 498 353">2.2.1</p> <p data-bbox="426 399 566 467">Kusoma kwa Kina</p> <p data-bbox="426 513 581 614"><i>Matumizi ya kamusi (Vipindi 2)</i></p>	<p data-bbox="664 325 989 426">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="664 440 977 618">a) kutambua mpangilio wa maneno katika kamusi ili kupata maneno lengwa kwa urahisi,</p> <p data-bbox="664 632 967 886">b) kutumia kamusi ipasavyo kutafuta maana za maneno asiyoyajua yaliyo katika matini teule ili kukuza msamiati wake,</p> <p data-bbox="664 900 919 1030">c) kuchangamkia kutumia kamusi katika kukuza msamiati wake.</p>	<p data-bbox="1008 325 1315 353">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1008 367 1499 920" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1008 367 1425 467">• kupanga maneno aliyopewa kwenye chati, kapu maneno au mti maneno kialfabeti, <li data-bbox="1008 481 1425 581">• kuchagua neno kutoka kapu maneno au mti maneno ili kulitafuta kwenye kamusi, <li data-bbox="1008 595 1499 849">• kutumia kamusi kutafuta maana za maneno mbalimbali kuhusu suala lengwa (<i>k.v huduma ya kwanza, vifaa vya kutoa huduma ya kwanza vinavyowekwa kwenye gari n.k</i>) akiwa peke yake au katika vikundi, <li data-bbox="1008 862 1499 920">• kutumia mtandao kutafuta maana za maneno. 	<p data-bbox="1539 325 1779 426">Maana ya maneno ya Kiswahili hupatikana wapi?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anashirikiana na wenzake kutafuta maana za maneno.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia mtandao kutafuta maana za maneno.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotumia kamusi kutafuta maana za maneno.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoanza kutumia kamusi kutafuta maana za maneno.

Uhusiano na maadili:

- Uzalendo: mwanafunzi anapotumia lugha ya Kiswahili kama lugha ya taifa.
- Uadilifu: mwanafunzi anapotumia msamiati ufao katika mawasiliano.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kupata maneno kwenye kamusi.

Masuala mtambuko:

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitegemea katika kutumia kamusi.
- Kujithamini: mwanafunzi anapofanya kazi na wengine katika vikundi.
- Masuala ya afya: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu huduma ya kwanza.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha usomaji kina na matumizi ya kamusi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha usomaji wa kina kwa kuhusisha matumizi ya kamusi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
2.3 Kuandika	2.3.1 Insha ya masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua insha ya masimulizi kwa kuzingatia ujumbe, mtindo na muundo, b) kuandika insha ya masimulizi kwa kufuata kanuni zifaazo, c) kuchangamkia utunzi mzuri wa insha ya masimulizi ili kukuza ubunifu wake.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua insha ya masimulizi kwa kurejelea vielelezo vya insha zilizoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi, • kushiriki na wenzake kujadili mada ya insha na muundo wa insha ya masimulizi, • kuandika insha isiyopungua maneno 150 inayosimulia kisa kuhusu jinsi ya kutoa huduma ya kwanza barabarani kwa kuzingatia anwani, mpangilio mzuri wa mawazo, hati safi, tahajia, kanuni za kisarufi, uakifishaji mwafaka na kwa lugha ya kiubunifu, • kuandika insha ya masimulizi mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, • kusomea wenzake insha aliyoandika ili kuitathmini. 	Je, unazingatia nini ili kuandika insha nzuri ya masimulizi?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mijadala na kazi za vikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kiteknolojia kuandika insha mtandaoni na kurejelea kielelezo cha insha ya masimulizi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoimarisha ujuzi wake wa kutumia tarakilishi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za vikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za vikundi.

Masuala mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii na utaifa: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za vikundi.
- Masuala ya afya: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu huduma ya kwanza.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha uandishi wa insha ya masimulizi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa aina mbalimbali za insha ikiwemo insha ya masimulizi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
2.4 Sarufi	<p>2.4.1 Aina za nomino</p> <p><i>Nomino za Wingi</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua nomino za wingi katika matini ili kuzibainisha,</p> <p>b) kutumia nomino za wingi katika sentensi ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>c) kufurahia kutumia nomino za wingi katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino za wingi (<i>k.m chumvi, sukari, maji, uji, mafuta na manukato</i>) kutoka kwenye kapu la maneno, chati, vitabu na vifaa vya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi, • kutambua nomino za wingi kwa kuzipigia mistari au kuzikolezea rangi kwenye matini, • kutumia nomino za wingi kujaza nafasi kwenye sentensi, • kutumia nomino za wingi katika sentensi kwa kufanya mazoezi daftarini. 	<p>Unajua majina gani yanayohusu vitu vinavyopatikana katika wingi tu?</p>
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mijadala na kazi za vikundi. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotunga sentensi na kuzijadili na wenzake. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kiteknolojia katika kutambua nomino za wingi. 				

Maadili:

- Upendo: mwanfunzi anaposhiriki kwenye vikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha kazi zake za somo pamoja na kutunza vifaa vya kidijitali kama vile tarakilishi.

Masuala mtambuko:

- Utangamano wa kijamii: anaposhirikiana na wenzake kutambua nomino za wingi.
- Kujithamini: anapokuza stadi ya kujieleza kupitia utungaji wa sentensi.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile nomino za wingi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo nomino za wingi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.4 Sarufi	<p>2.4.2 Aina za Nomino</p> <p><i>Vitenzi-jina</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze;</p> <p>a) kutambua nomino za vitenzi-jina kwenye kifungu cha maneno au kwenye sentensi,</p> <p>b) kutunga sentensi au vifungu vya maneno akitumia nomino za vitenzi-jina ili kukuza matumizi bora ya lugha,</p> <p>c) kufurahia kutumia nomino za vitenzi-jina katika utungaji wa sentensi na kujaza nafasi.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vitenzi-jina kutoka kwenye kapu la maneno, vyombo vya kijiditali (<i>k.v. kusoma, kucheka, kula, kulia na kuandika.</i>), • kutambua vitenzi-jina akiwa na wenzake kwa kuvipigia mistari au kuzikolezea rangi kwenye matini n.k, • kutumia nomino za vitenzi-jina kwa kujaza nafasi kwenye sentensi, • kutunga sentensi au vifungu vya maneno kwa kutumia nomino za vitenzi-jina akiwa peke yake au katika vikundi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni mambo gani wewe hufanya ukiwa nyumbani? 2. Unapenda kufanya mambo gani darasani?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotunga sentensi na kuzijadili na wenzake.
- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wengine kwenye kazi za vikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowatungia wenzake sentensi katika makundi.

Uhusiano na maadili:

- Upendo: mwanafunzi anaposhirikiana kwenye vikundi kufanya shughuli mbalimbali.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha kazi zake pamoja na kutunza vifaa vya kiteknolojia kama vile projekta na tarakalishi.

Masuala mtambuko:

- Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kwenye vikundi.
- Utaifa: mwanafunzi anapotagusana na wenzake wenye asili tofauti kwenye shughuli za vikundi.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile vitenzi- jina na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo vitenzi-jina.

3.0 MAPAMBO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Liliopendekezwa
3.1 Kusikiliza na Kuzungumza	3.1.1 Vitendawili (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vitendawili vya suala lengwa, b) kutega na kutegua vitendawili ili kujenga matamshi bora, c) kuchangamkia matumizi ya vitendawili kama njia ya kujenga utamkaji bora wa maneno. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vitendawili vya mapambo katika chati, ubao au vifaa vya kidijitali, • kushiriki katika kutega na kutegua vitendawili, • kusikiliza vitendawili vikitegwa na kuteguliwa kupitia vyombo vya kidijitali. 	Je, ni vitendawili gani unavyovijua?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kutega na kutegua vitendawili kwenye vikundi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofikiria kuhusu majibu ya vitendawili.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza vitendawili vikitegwa na kuteguliwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kutega na kutegua vitendawili.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapochangamkia maoni ya wenzake.
- Umoja: mwanafunzi anapofanya kazi katika vikundi.

Masuala mtambuko:

- Umoja wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki katika vikundi.
- Kujithamini: mwanafunzi anapotega na kutegua vitendawili.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua, kutega na kutegua vitendawili na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha kuhusu vitendawili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.2 Kusoma:	3.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusoma kwa ufasaha, b) kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, c) kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, d) kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo, e) kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo, f) kuchangamkia kusoma kifungu kwa kuzingatia vipengele vya usomaji	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha, • kutazama vielelezo vya video vinavyoonyesha usomaji fasaha wa makala (<i>k.v. hotuba, habari,</i>) au na wenzake, • kusoma kifungu cha habari kwa kuzingatia matamshi bora, • kusoma kifungu cha hadithi kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia kasi ifaayo (<i>maneno sahihi yasiyopungua 70 kwa dakika</i>) ili wenzake wamtotee maoni, • kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>), • kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono zinazozingatia tamaduni</i>), 	Kwa nini ni muhimu kusoma kifungu ifaavyo?

			<ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na mzazi au mlezi kusoma makala akizingatia vipengele vya usomaji bora. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasomea wenzake kifungu. • Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu mbele ya wenzake. 				
<p>Uhusiano na maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposikiliza kwa makini wenzake wakisoma kifungu. • Uwajibikaji: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ukamilifu. 				
<p>Masuala mtambuko: Kujithamini: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu shughuli za vikundi na kuzikamilisha.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma kwa ufasaha na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha kusoma kwa ufasaha.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.3 Kuandika	3.3.1 Kuandika kwa Tarakilishi (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua sehemu mbalimbali za tarakilishi zinazotumika kupigia chapa,</p> <p>b) kutumia tarakilishi ili kujenga maarifa ya kidijitali,</p> <p>c) kujenga mazoea ya kutumia tarakilishi kuandika na kuhifadhi maandishi.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua sehemu mbalimbali za tarakilishi za kupigia chapa. (<i>k.v. kipanya na kiwambo/ mulishi</i>), • kutumia tarakilishi kuandika maneno au sentensi zinazolenga msamiati wa mapambo (<i>k.v. herini, vipuli, pete, kipini, bangili, shanga, taji, kugesi na hina</i>), • kutumia tarakilishi kuandika kifungu kinachohusisha mapambo mbalimbali, • kuhifadhi kazi yake kwenye faili ya tarakilishi mara kwa mara, • kuhariri kazi yake kwenye tarakilishi akishirikiana na wenzake katika kikundi, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni sehemu zipi za tarakilishi unazojua 2. Tarakilishi hutuwezesha kufanya kazi gani?

			<ul style="list-style-type: none"> • kutuma kazi yake kwa mwalimu ili kuitathmini, • kuendelea kufanya mazoezi ya kuandika kwa kutumia tarakilishi akisaidiwa na mzazi/mlezi wake. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi za vikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika na kuhifadhi kazi yake. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotumia ipasavyo vyombo vya kidijitali kama kipakatalishi na rununu. 				
<p>Uhusiano na maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Umoja: mwanafunzi anapohariri kazi yake kwenye tarakilishi akishirikiana na wenzake katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapohifadhi vyombo vya kidijitali anavyotumia. 				
<p>Masuala mtambuko: Elimu ya maendeleo endelevu: mwanafunzi anapotumia ujuzi wa kidijitali ya kisasa kufanikisha uandishi.</p>				
<p>Uhusiano wa Masomo Mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kuandika kwa tarakilishi na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha kuandika kwa tarakilishi, ujuzi unaoweza pia kutumiwa katika ujifunzaji wa masomo mengineyo.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.4 Sarufi	<p>3.4.1 Aina za Nomino</p> <p><i>Nomino za Makundi</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua nomino za makundi katika matini ili kuzibainisha,</p> <p>b) kutumia nomino za makundi katika sentensi ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>c) kufurahia kutumia nomino za makundi katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino za makundi katika chati, kadi maneno, ubao, vifaa vya kidijitali, • kutumia nomino za makundi katika sentensi na kuziandika daftarini mwake, • kutumia nomino za makundi kutunga sentensi mtandaoni akiwa na wenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, unajua maneno gani yanayotaja makundi ya watu na vitu? 2. Je, nomino za makundi hutumiwa vipi?
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotunga sentensi mtandaoni akiwa na wenzake. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojibu swali dadisi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutunga sentensi mtandaoni. • Uwazaji wa kina na utatauzi wa matatizo: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi. 				

Uhusiano na maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapofanya kazi na wenzake kwa zamu.
- Umoja: anapotunga sentensi mtandaoni akiwa na wenzake.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha kazi yake kwa wakati ufaao.

Masuala mtambuko:

Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki katika vikundi vinavyojumuisha wanafunzi kutoka maeneo mbalimbali.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile nomino za makundi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo nomino za makundi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.4 Sarufi	<p>3.4.2 Aina za Nomino</p> <p><i>Nomino Ambata</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua nomino ambata katika matini ili kuzitofautisha na aina nyingine za nomino,</p> <p>b) kutumia nomino ambata kwa usahihi katika sentensi ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>c) kuonea fahari matumizi ya nomino ambata katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino ambata (<i>k.v. askarikanzu, mbwamwitu, mwanasiasa na mwananchi</i>) kwa kutumia kadi maneno, kapu maneno, chati au vifaa vya kidijitali akiwa peke yake, au katika kikundi, • kujadili katika kikundi maana ya nomino ambata huku akitoa mifano, • kutumia nomino ambata katika sentensi na kuziandika katika daftari lake, • kutumia nomino ambata kutunga sentensi mtandaoni akishirikiana na wenzake, • kusakura mtandaoni ili kupata mifano zaidi ya nomino ambata na kuziandika katika daftari lake. 	<p>Je, unajua maneno yapi yanayounganishwa kuunda neno moja?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika majadiliano kuhusu nomino ambata.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposakura mtandaoni ili kupata mifano ya nomino ambata.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutunga sentensi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotunga sentensi akitumia nomino ambata.

Uhusiano na maadili:

- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutumia nomino ambata kutunga sentensi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha kazi yake.

Masuala mtambuko:

Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika shughuli za vikundi na kujifunza ukakamavu na kujiamini.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile nomino ambata na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo nomino ambata.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.4 Sarufi	<p>3.4.3 Aina za Nomino</p> <p><i>Nomino za dhahania</i> (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua nomino za dhahania katika matini mbalimbali,</p> <p>b) kuelezea nomino za dhahania kwa kutoa mifano mwafaka,</p> <p>c) kutumia nomino za dhahania kwa usahihi katika sentensi,</p> <p>d) kuonea fahari matumizi ya nomino za dhahania katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino za dhahania (<i>k.v. upendo, uhodari, ukweli</i>) kwa kutumia kadi maneno, mti maneno, chati au vifaa vya kidijitali, • kujadili katika kikundi maana ya nomino za dhahania huku akitoa mifano, • kutumia nomino za dhahania katika sentensi na kuziandika sentensi hizo daftarinini mwake, • kutumia nomino za dhahania kutunga sentensi mtandaoni akishirikiana na wenzake. 	<p>Je, unajua maneno yapi yanayotaja vitu ambavyo haviwezi kushikwa au kuonekana kwa macho?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika majadiliano na wenzake kuhusu nomino za dhahania.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojadili katika kikundi maana ya nomino za dhahania na kutoa mifano.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutunga sentensi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kutumia nomino za dhahania kutunga sentensi.

Maadili:

- Umoja: mwanafunzi anapotumia nomino za dhahania kutunga sentensi mtandaoni akishirikiana na wenzake.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha kazi yake.

Masuala mtambuko:

Kujithamini: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za vikundi hivyo atajifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia aina za maneno kama vile nomino za kidhahania na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za maneno ikiwemo nomino za kidhahania.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.4 Sarufi	<p data-bbox="376 329 511 391">3.4.4 Uakifishi</p> <ul data-bbox="386 473 589 665" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="386 473 589 507">• <i>Herufi kubwa</i> <li data-bbox="386 528 502 562">• <i>Koma</i> <li data-bbox="386 583 521 617">• <i>Kikomo</i> <li data-bbox="386 637 502 672">• <i>kiulizi</i> <p data-bbox="376 686 521 720">(Vipindi 4)</p>	<p data-bbox="705 329 1023 439">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="705 445 975 637">a) kutambua herufi kubwa, alama ya koma, kikomo na kiulizi katika maandishi,</p> <p data-bbox="705 644 975 836">b) kutumia herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi ifaavyo katika maaandishi,</p> <p data-bbox="705 843 1004 1035">c) kufurahia matumizi ya herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi katika maandishi.</p>	<p data-bbox="1052 329 1352 363">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1052 370 1506 946" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1052 370 1497 473">• kutambua herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi katika maandishi, <li data-bbox="1052 480 1477 672">• kushiriki katika vikundi kuakifisha sentensi akitumia herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi (baadhi ya sentensi ziangazie suala lengwa), <li data-bbox="1052 679 1506 788">• kuandika sentensi akitumia herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi ifaavyo, <li data-bbox="1052 795 1497 946">• kuandika sentensi zenye herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi akitumia kifaa cha kidijitali. 	<p data-bbox="1555 329 1806 480">Kwa nini alama za kuakifisha hutumiwa katika maandishi?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika vikundi kuakifisha sentensi akitumia herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika sentensi akitumia herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi ifaavyo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapoandika sentensi zenye herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi akitumia kifaa cha kidijitali.

Maadili:

Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika vikundi kuakifisha sentensi akitumia herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi.

Masuala mtambuko:

Masuala mtambuko anuwai: kutokana na sentensi zinazotoa maelezo kuhusu masuala hayo kama vile utunzaji wa mazingira, upunguzaji wa Mikasa na zinazohusu suala la usalama.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia uakifishi wa aina mbalimbali na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za uakifishi.

4.0 SAA NA MAJIRA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli ya Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>4.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>4.1.1 Maneno ya Heshima na Adabu</p> <p><i>Maneno yanayohusiana na udugu</i> (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua maneno ya heshima yanayohusiana na udugu yanayotumiwa katika mawasiliano,</p> <p>b) kutumia maneno ya heshima yanayohusiana na udugu kwa usahihi katika mazungumzo yake ya kila siku,</p> <p>c) kuthamini matumizi ya maneno ya heshima katika mawasiliano ya kila siku.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua maneno ya udugu (<i>k.v. bwana, bibi, ndugu, binti, mama, mama mkubwa/mdogo, mjomba</i>) kwenye ubao, mti maneno, tarakilishi au kapu maneno, • kueleza maana ya maneno lengwa kama yanavyotumiwa katika mahusiano ya kila siku kati ya watu, • kutunga sentensi kwa kutumia maneno lengwa kwa usahihi, • kutazama maigizo ya watu wakitumia maneno ya udugu kwenye tarakilishi na video, • kujadili matumizi ya maneno ya udugu akishirikiana na wenzake darasani, • kuigiza mazungumzo mafupi akiwa na wenzake huku akitumia msamiati wa udugu. 	<p>Kutumia maneno ya heshima kuna umuhimu gani katika mawasiliano?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi na video kutazama maigizo ya watu wakitumia maneno ya udugu.
- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika maigizo yanayozingatia matumizi ya maneno ya udugu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapotumia maneno ya udugu kuwasiliana.
- Upendo: mwanafunzi anapotumia maneno ya udugu kwa wenzake na kwa wakubwa wake.

Masuala mtambuko:

- Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki katika maigizo mafupi.
- Haki za kijamii: mwanafunzi anapotumia maneno ya udugu katika mawasiliano.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia lugha ya heshima na adabu na somo la *English* na *Religious Studies* kwa sababu masomo haya hufundisha utambuzi na matumizi ya lugha ya heshima na adabu ili kuimarisha uhusiano baina ya watu.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli ya Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.2 Kusoma	4.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua na kuzingatia hatua za kiusalama katika matumizi ya vifaa vya kidijitali, b) kutambua msamiati wa suala lengwa katika matini ya kidijitali, c) kusakura matini kwenye tovuti salama ili kupata vifungu vya kusoma vyenye suala lengwa, d) kuchangamkia matumizi ya vifaa vya kidijitali katika kutafuta na kusoma ujumbe ili kuimarisha maarifa yake.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuzingatia hatua za kiusalama katika kutumia vifaa vya kidijitali k.v. kufungua mitandao ifaayo, • kutambua mitandao salama yenye matini inayohusu suala lengwa (saa na majira) na inayoafiki kiwango chake, • kutambua umuhimu wa kutoa habari kwa mwalimu, mzazi au mlezi wake endapo atapata ujumbe kutoka kwa watu asiowajua mtandaoni na kutowasiliana nao, • kusoma matini kwa kutumia vifaa vya kidijitali inayojumuisha msamiati wa saa (<i>k.v. kasoro dakika..., saa...kamili, saa...na dakika...</i>) na majira (nyakati za siku) (<i>k.v. alfajiri, asubuhi, adhuhuri, alasiri, thenashara, machweo na macheo</i>), 	Ni njia zipi unazoweza kupata matini za kusoma katika vifaa vya kidijitali?

			<ul style="list-style-type: none"> • kusoma vifungu vyenye suala lengwa ambavyo alisakura, • kutoa habari kuhusu matini aliyosoma kwa muhtasari na kujibu maswali katika maandishi au mazungumzo na wenzake. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusakura na kusoma matini. • Hamu ya kujifunza: mwanafunzi anapotafuta matini za kusoma kwenye tarakilishi na mitandaoni. • Kujiamini: mwanafunzi anaposakura vifungu vyenye habari kuhusu saa na majira na kuwatolea wenzake habari za matini yenyewe. • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasiliana na wenzake kutoa habari kuhusu matini aliyosoma kwa muhtasari. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali na kuzingatia mitandao salama. • Uadilifu: mwanafunzi anapohakikisha anasakura matini kwenye tovuti salama. • Heshimu: mwanafunzi anapowasiliana na mwalimu, mzazi au mlezi kuhusu usalama wake mitandaoni. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <p>Usalama: mwanafunzi anapozingatia hatua za kiusalama mtandaoni.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma kwa mapana kwa kutumia vifaa vya kidijitali na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha kusoma kwa mapana. Ujuzi wa kidijitali unaweza kutumiwa katika ujifunzaji wa masomo mengineyo.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
4.3 Kuandika	4.3.1 Baruapepe (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua baruapepe kwa kuzingatia muundo wake, b) kuandika baruapepe kwa kuzingatia ujumbe, muundo na mtindo, c) kuchangamkia uandishi wa baruapepe katika mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua muundo wa baruapepe kwa kurejelea kielelezo chake kilichochapishwa au kwenye tarakilishi, • kujadili sehemu mbalimbali za baruapepe kama vile anwanipepe ya mtumaji (k.m. tina18@gmail.com), anwanipepe ya mpokeaji, mada ya baruapepe, mtajo, mwili, hitimisho na jina la mwandishi/ mtumaji, • kuandika baruapepe kwa rafiki, ndugu, au mzazi akishirikiana na wenzake darasani, kwa kutumia tarakilishi akizingatia muundo wa uandishi wa baruapepe, utaratibu ufaao, kutunga na kupanga sentensi kuunda aya katika uandishi barua, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unazingatia mambo gani unapoandika baruapepe? 2. Ni mambo gani unayoweza kumweleza rafiki yako katika baruapepe?

			<ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na wenzake kujadili mada ya baruapepe na vipengele vyake/yale yanayofaa kujumuishwa, • kuandika baruapepe kwa rafiki kwa kuzingatia ubora wa sentensi (sahihi kisarufi, zilizokamilika kimaana, zenye kufuatana kwa kujenga wazo na zenye kuzingatia uakifishi mzuri) kuunda aya, • kushirikisha msamiati wa mada lengwa katika baruapepe yake, • kuandika baruapepe na kuituma kwa wenzake na mwalimu ili waisome na kuitathmini. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi na kujadiliana na wenzake kuhusu baruapepe. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika na kutuma baruapepe. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika na kutuma baruapepe. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika baruapepe na kuwapa wenzake waitathmini. 				

Maadili:

- Upendo: mwanafunzi anapotuma baruapepe kwa rafiki, mzazi au mlezi wake kuwajulia hali.
- Heshima: mwanafunzi anapozingatia maoni ya wengine wanapojadili mada ya baruapepe na vipengele vyake.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza kifaa cha kidijitali alichotumia katika uandishi wa baruapepe.

Masuala mtambuko:

- Kujithamini: mwanafunzi anapotumia baruapepe kuwasiliana.
- Elimu ya maendeleo endelevu: mwanafunzi anapotumia teknolojia kuwasiliana.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kuandika baruapepe na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa baruapepe na ujuzi wa kidijitali unaweza kutumiwa katika ujifunzaji wa masomo mengineyo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.4 Sarufi	4.4.1 Ngeli ya I-ZI (Vipindi 4)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua viambishi vipatanishi vya ngeli ya I-ZI katika sentensi,</p> <p>b) kutambua nomino katika ngeli ya I-ZI ili kuzitofautisha na nomino katika ngeli nyingine,</p> <p>c) kutumia nomino za ngeli ya I-ZI katika umoja na wingi akizingatia upatanisho wa kisarufi,</p> <p>d) kuonea fahari matumizi ya nomino katika ngeli ya I-ZI katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya ngeli ya I-ZI katika sentensi kwa kuvipigia mstari daftarini au kuvikoleza rangi katika tarakilishi, • kutambua nomino katika ngeli ya I-ZI kwenye kadi, mti maneno, tarakilishi au kapu la maneno (<i>k.v. nguo- nguo, ndizi- ndizi, ndoo- ndoo na nyumba-nyumba</i>), • kutumia nomino za ngeli ya I-ZI katika sentensi akiwa peke yake au katika vikundi, • kusikiliza usomaji wa sentensi zilizoundwa kutokana na nomino za ngeli ya I-ZI kutoka kwenye tepurekoda au kinasasauti, • kutunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya I-ZI akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, 	<p>Je, utajuaje viambishi vipatanishi vya ngeli ya I-ZI kwenye sentensi?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kujaza nafasi kwa kutumia viambishi vya nomino za ngeli ya I-ZI. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotumia nomino za ngeli ya I-ZI katika sentensi akiwa katika vikundi. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kwa kutumia nomino za ngeli ya I-ZI. • Uwazaji wa kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapowaza kwa kina kuhusu sentensi sahihi katika ngeli ya I-ZI. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kutambua viambishi vya ngeli ya I-ZI katika sentensi na kuvikoleza rangi. 				
<p>Uhusiano na maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uwajibikaji: mwanafunzi anapofanya kazi yake kikamilifua kama vile kujaza nafasi kwa kutumia viambishi vya nomino za ngeli ya I-ZI. • Umoja: mwanafunzi anapofanya kazi na wengine kwenye vikundi. • Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi. 				
<p>Masuala mtambuko: Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kazi ya vikundi.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia nomino katika ngeli ya I-ZI na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya ngeli mbalimbali za nomino..</p>				

5.0 KUKABILIANA NA UMASKINI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>5.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>5.1.1 Methali:</p> <p><i>Methali zinazohusu bidii</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua methali zinazohusu bidii ili kuzitofautisha na aina zingine za methali,</p> <p>b) kueleza maana na matumizi ya methali mbalimbali zinazohusu bidii katika jamii,</p> <p>c) kutumia methali zinazohusu bidii katika mawasiliano,</p> <p>d) kuchangamkia matumizi ya methali katika kuhimiza bidii.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua methali zinazohusu bidii (<i>k.v. mchagua jembe si mkulima, mgagaa na upwa hali wali mkavu, atafutaye hupata, anayejitahidi hufaidi, ukiona vyaeelea, jua vimeundwa</i>) katika chati, ubao, vyombo vya kidijitali, • kujadiliana kuhusu maana na matumizi ya methali zinazohusu bidii akiwa na wenzake, • kutoa mifano ya methali zinazohusu bidii, • kusikiliza methali zinazohusu bidii zikitumiwa kupitia vyombo vya kidijitali, • kushirikiana na wenzake katika kukamilisha methali zinazohusu bidii, 	<p>Je, ni nini umuhimu wa methali katika jamii?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kusakura mtandaoni ili kupata methali zaidi zinazohusu bidii na matumizi ya methali hizo. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kujadili maana na matumizi ya methali zinazohusu bidii. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofikiria kuhusu matumizi ya methali. • Ubunifu: mwanafunzi anapotumia methali kujieleza. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua methali zaidi zinazohusu bidii na matumizi ya methali hizo. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kukamilisha methali zinazohusu bidii. • Uwajibikaji: mwanafunzi anaposakura methali mtandaoni salama. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Umaskini: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu umaskini. • Elimu ya fedha: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake methali zinazohusu bidii. 				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia methali zinazohusu bidii na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za methali.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.2 Kusoma	<p>5.2.1</p> <p>Kusoma kwa Ufahamu</p> <p><i>Ushairi</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua mizani na vina katika shairi ili kuvibainisha,</p> <p>b) kusoma shairi akizingatia vina, mizani na ujumbe ili kuimarisha ufahamu,</p> <p>c) kuchangamkia kusoma shairi akizingatia mapigo ya sauti.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vina na mizani katika shairi lililochapishwa au la mtandaoni, • kujadili vina na mizani katika shairi akiwa na mwenzake au katika kikundi, • kushirikiana na mwenzake kusoma shairi akizingatia vina, mizani na ujumbe, • kusikiliza shairi likisomwa kwa mahadhi kwenye vifaa vya kidijitali au na mgeni mwalikwa na kujadili vina, mizani na ujumbe wake, • kushirikiana na wenzake kutafuta mashairi mtandaoni na kujadili vina, mizani na ujumbe uliomo. 	<p>Je, ni nini kinachotofautisha mashairi na maandishi mengine?</p>
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kujadili vina, mizani na ujumbe katika shairi. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapojadili ujumbe katika shairi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua vina na mizani katika shairi. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake kuhusu ushairi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutafuta mashairi mtandaoni na kujadili vina, mizani na ujumbe uliomo.

Masuala mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na mwenzake kusoma shairi akizingatia vina, mizani na ujumbe.
- Mawasiliano faafu: mwanafunzi anapotumia lugha kwa ufundi.

Uhusiano na masomo mengine:

mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma ushairi na kutambua vipengele vyake na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha ushairi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.3 Kuandika	<p data-bbox="409 319 479 347">5.3.1</p> <p data-bbox="409 395 653 429">Insha ya Maelezo</p> <ul data-bbox="459 477 595 552" style="list-style-type: none"> • <i>mada</i> • <i>muundo</i> <p data-bbox="409 600 566 635">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="710 319 971 429">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol data-bbox="710 436 991 943" style="list-style-type: none"> a) kutambua insha za maelezo katika matini mbalimbali, b) kuandika insha ya maelezo kwa kufuata kanuni zifaazo, c) kuchangamkia utunzi mzuri wa insha ili kuimarisha uandishi. 	<p data-bbox="1051 319 1358 347">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1051 353 1532 1167" style="list-style-type: none"> • kutambua vifungu vya maelezo vilivyoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi, • kushirikiana na wenzake kujadili mada na muundo wa insha ya maelezo, • kujadiliana na wenzake kuhusu mambo muhimu yanayojenga mpangilio mzuri wa mawazo katika insha, • kuandika insha ya maelezo (<i>k.v. Jinsi ninavyoweza kuchangia kukabiliana na umaskini nyumbani, Maskini alivyogeuka kuwa tajiri, Jinsi elimu ilivyosaidia kumaliza umaskini, jinsi matumizi bora ya pesa yanavyosaidia kumaliza umaskini, jinsi ulipaji ushuru unavyosaidia kukabiliana na umaskini</i>) 	<p data-bbox="1553 319 1818 415">Unazingatia nini unapoandika insha ya maelezo?</p>

			<p>isiyopungua maneno 150 kwa kuzingatia anwani, mpangilio mzuri wa mawazo, hati safi, tahajia, kanuni za kisarufi, uakifishaji mwafaka na kwa lugha ya kiubunifu unaojumuishia methali na nahau alizojifunza awali,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuandika insha ya maelezo mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili kuitolea maoni. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili mada na muundo wa insha ya maelezo. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafakari swali dadisi lililopendekezwa na anapoiimarisha ujuzi wake wa kutumia tarakilishi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapojadili kuhusu insha ya maelezo. • Upendo: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili kuitolea maoni 				

Masuala mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki kufanya kazi pamoja.
- Elimu ya pesa: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu jinsi ya kukabiliana na umaskini.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha uandishi wa insha ya maelezo kwa kuzingatia mada na muundo na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa insha mbalimbali ikiwemo insha ya maelezo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.4 Sarufi	5.4.1 Ngeli ya U-ZI (Vipindi 4)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua viambishi vipatanishi vya ngeli ya U-ZI katika sentensi, b) kutambua nomino katika ngeli ya U-ZI ili kuzibainisha, c) kutumia nomino za ngeli ya U-ZI katika umoja na wingi akizingatia upatanisho wa kisarufi, d) kufurahia matumizi ya nomino za ngeli ya U-ZI katika mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya ngeli ya U-ZI katika sentensi kwa kuvipigia mstari daftarini mwake au kuvikoleza rangi katika tarakilishi, • kutambua nomino katika ngeli ya U-ZI kwenye kadi, mti maneno, tarakilishi au kapu maneno, • kusikiliza usomaji wa sentensi zilizoundwa kutokana na nomino za ngeli ya U-ZI kutoka kwenye tepurekoda au kinasasauti, • kutunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya U-ZI akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, • kujaza nafasi kwa kutumia viambishi vya ngeli ya U-ZI kwa maandishi ya mkono au kwa tarakilishi. 	Je, nomino za ngeli ya U-ZI huchukua viambishi vipatanishi gani?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya U-ZI.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya U-ZI.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotambua viambishi vya ngeli ya U-ZI katika sentensi na kuvikoleza rangi katika tarakilishi.

Maadili:

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza tarakilishi anayotumia.
- Umoja: mwanafunzi anapofanya shughuli za ujifunzaji kuhusu ngeli ya U-ZI akiwa na wengine.

Masuala mtambuko:

Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tepurekoda au kinasasauti kusikiliza usomaji wa sentensi zilizoundwa kutokana na nomino za ngeli ya U-ZI.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia nomino katika ngeli ya U-ZI na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha ngeli za nomino.

6.0 MAADILI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Liliopendekezwa
<p>6.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>6.1.1 Ushairi (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kukariri shairi kwa kuzingatia matamshi na mahadhi mbalimbali, kueleza maana ya msamiati uliotumiwa katika shairi, kutumia msamiati uliotumiwa katika shairi kuboresha mawasiliano, kuonyesha ufahamu wa ujumbe katika shairi kwa kujibu maswali, 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kukariri shairi kuhusu mada lengwa (maadili) kwa kuzingatia matamshi na mahadhi mbalimbali, kusikiliza shairi lengwa likikaririwa au kuimbwa na mwalimu, mgeni mwalikwa (mghani) au kupitia vifaa vya kidijitali, kushirikiana na wenzake kukariri au kuimba shairi kwa mahadhi mbalimbali, kutambua msamiati uliotumika katika ushairi kuhusu maadili (<i>k.m. haki, usawa, heshima na uwajibikaji</i>) na kueleza akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, kushirikiana na wenzake kujadili ujumbe katika shairi, 	<p>Ushairi unaweza kuboresha mazungumzo yako vipi?</p>

		e) kuchangamkia ushairi kama njia ya kujieleza kwa ufasaha.	<ul style="list-style-type: none"> • kujibu maswali yanayotokana na shairi alilosikiliza, aliloimba au kukariri. 	
Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:				
<ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kukariri au kuimba shairi kwa mahadhi mbalimbali. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposikiliza shairi kuhusu maadili likikaririwa au kuimbwa kupitia vifaa vya kidijitali. • Kujiamini: mwanafunzi anapokariri shairi. 				
Maadili:				
<ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika vikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojibu maswali yanayotokana na shairi. • Upendo: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili ujumbe katika shairi. 				
Masuala mtambuko:				
Kujithamini: mwanafunzi anapokariri shairi kuhusu maadili kwa kuzingatia matamshi na mahadhi mbalimbali.				
Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kukariri mashairi na kutambua maana ya msamiati katika ushairi na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha ushairi.				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
6.2 Kusoma	<p data-bbox="440 358 568 463">6.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p data-bbox="440 515 587 580"><i>Makala ya kujichagulia</i></p> <p data-bbox="440 628 587 659">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="689 358 942 463">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="689 477 1006 659">a) kutambua makala ya kusoma katika maktaba ili kuimarisha uchaguzi bora wa makala,</p> <p data-bbox="689 673 993 824">b) kusoma makala mbalimbali ili kujenga ufasaha wa lugha,</p> <p data-bbox="689 838 987 985">c) kufurahia kusoma makala mbalimbali ili kujenga ufasaha wa lugha.</p>	<p data-bbox="1079 358 1387 389">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1079 399 1460 810" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1079 399 1387 504">• kuchagua makala atakayosoma katika maktaba, <li data-bbox="1079 518 1431 624">• kusoma makala ya aina mbalimbali ya kujichagulia, <li data-bbox="1079 637 1460 810">• kujadiliana na wenzake kuhusu makala aliyoyasoma na alichojifunza kutokana na makala hayo. 	<ol data-bbox="1566 358 1850 628" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1566 358 1823 477">1. Unapenda kusoma makala ya aina gani? <li data-bbox="1566 491 1850 628">2. Ni ujumbe upi ulioupata kwenye makala uliyowahi kusoma?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu makala aliyoyasoma na alichojifunza kutokana na makala hayo.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposoma makala ya aina mbalimbali ya kujichagulia.

Maadili:

Heshima: mwanafunzi anapothamini mchango wa wenzake wakieleza waliyoyasoma na kujifunza kutokana na makala ya kujichagulia.

Masuala mtambuko:

Kujithamini: mwanafunzi anaposoma makala ya aina mbalimbali ya kujichagulia.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma makala kwa mapana na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha kusoma kwa mapana.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
6.3 Kuandika	6.3.1 Insha ya Wasifu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vipengele vya kimuundo vya insha za wasifu, b) kuandika insha ya wasifu kwa kuzingatia muundo na mtindo ufaao, c) kufurahia uandishi wa insha za wasifu ili kukuza stadi ya kuandika.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutazama nakala za insha za wasifu kwenye chapa au kwenye tarakilishi, • kutambua vipengele muhimu vya kimuundo kama vile kichwa, mwili, hitimisho, • kujadili na wenzake kuhusu mada mbalimbali zinazoweza kutungiwa insha za wasifu (<i>k.m. mwanafunzi mwadilifu, mtu aliyeshinda tuzo kwa uadilifu wake,</i>) • kuandika insha ya wasifu isiyopungua maneno 150 daftarini au kwenye tarakilishi, • kuwasomea wenzake insha aliyoiandika ili kuitathmini. 	Unazingatia nini unapoandika insha ya wasifu?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotaja mada mbalimbali zinazoweza kutungiwa insha za wasifu.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika insha ya wasifu.
- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili na wenzake kuhusu kinachoweza kuandikiwa katika insha ya wasifu.

Uhusiano na maadili:

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza kwa makini wenzake wakisoma insha zao.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha kuandika insha ya wasifu.

Masuala mtambuko:

Mtazamo wa ukuaji wa binadamu: mwanafunzi anapoandika insha ya wasifu kuhusu mtu.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kuandika insha ya wasifu kwa kuzingatia vipengele vya kimuundo na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa insha ya wasifu.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
6.4 Sarufi	6.4.1 Ngeli ya U-YA (Vipindi 4)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua viambishi vipatanishi vya ngeli ya U-YA kwenye sentensi, b) kutambua nomino katika ngeli ya U-YA ili kuzitofautisha na nomino katika ngeli nyingine, c) kutumia nomino za ngeli ya U-YA katika umoja na wingi akizingatia upatanisho wa kisarufi,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya ngeli ya U-YA katika sentensi kwa kuvipigia mstari daftarini mwake au kuvikoleza rangi katika tarakilishi, • kutambua nomino katika ngeli ya U-YA kwenye kadi, mti wa maneno, tarakilishi au kapu la maneno (<i>k.v. ubele, uovu, ugonjwa</i>), • kutumia nomino za ngeli ya U-YA katika sentensi akiwa na wenzake, • kusikiliza usomaji wa sentensi zilizoundwa kutokana na nomino za ngeli ya U-YA kutoka kwenye tepurekoda au kinasasauti, • kuunda sentensi kwa kutumia nomino ya ngeli ya U-YA akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wengine, 	Je, nomino za ngeli ya U-YA huchukua viambishi gani katika sentensi?

		d) kufurahia matumizi ya nomino za ngeli ya U-YA katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> kujaza nafasi kwa kutumia viambishi vya ngeli ya U-YA kwa maandishi ya mkono au tarakilishi. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya U-YA. Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya U-YA. Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotambua viambishi vya ngeli ya U-YA katika sentensi na kuvikoleza rangi katika tarakilishi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza tarakilishi anayotumia. Umoja: mwanafunzi anapofanya shughuli za ujifunzaji kuhusu ngeli ya U-YA akiwa na wengine. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <p>Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tepurekoda au kinasasauti kusikiliza usomaji wa sentensi zilizoundwa kutokana na nomino za ngeli ya U-YA.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia nomino za ngeli ya U-YA na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ngeli mbalimbali za nomino.</p>				

7.0 ELIMU YA MAZINGIRA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuliza za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
<p>7.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>7.1.1 Nahau</p> <p><i>Nahau za usafi na mazingira</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua nahau za usafi na mazingira katika matini mbalimbali,</p> <p>b) kufafanua maana za nahau mbalimbali za usafi na mazingira kwa kutoa mifano,</p> <p>c) kutumia nahau za usafi na mazingira katika mawasiliano,</p> <p>d) kuthamini matumizi ya nahau za usafi na mazingira katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nahau za usafi na mazingira (<i>k.v. angua kucha, penga kamasi,</i>) katika chati, michoro, picha, vikapu maneno, mti maneno, chati, kamusi na katika vyombo vya kidijitali, • kujadiliana na wenzake maana za nahau za usafi na mazingira na kutoa mifano, • kutumia nahau za usafi na mazingira kutunga sentensi akiwa pekee au kwa kushirikiana na wenzake, • kushirikiana na wenzake kujaza nafasi katika sentensi kwa kutumia nahau mwafaka kwenye zoezi la ubaoni, vitabuni au katika tarakilishi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni nahau zipi zinahusu usafi? 2. Je, ni nahau zipi zinahusu mazingira?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutambua nahau za usafi na mazingira katika matini.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake maana za nahau za usafi na mazingira na kutoa mifano.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotumia nahau ipasavyo kujieleza.

Maadili:

- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujaza nafasi katika sentensi kwa kutumia nahau.
- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapojadiliana kuhusu maana za nahau za usafi na mazingira.

Masuala mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu nahau za usafi na mazingira.
- Kujithamini: mwanafunzi anapotumia nahau za usafi na mazingira katika mawasiliano.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia nahau za usafi wa mazingira na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya nahau mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
7.2 Kusoma	<p>7.2.1 Kusoma kwa Mapana</p> <p><i>Matini ya kujichagulia</i></p> <p>(Vipindi 3)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua matini anazotaka kusoma kwenye maktaba,</p> <p>b) kusoma matini ili kufaidika na ujumbe na lugha inayotumiwa,</p> <p>c) kufurahia usomaji wa matini za aina mbalimbali ili kujenga utamaduni wa kusoma.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua aina mbalimbali za matini (<i>k.v. vitabu, magazeti, na majarida</i>) kwenye maktaba, tarakilishi au kadi za katalogi, • kuchagua matini atakayosoma, • kusoma matini kimyakimya ili kupata ujumbe uliopo na kufaidi matumizi ya lugha, • kusimulia ujumbe kutokana na matini alizosoma kwa wenzake, • kujadiliana na wenzake matini alizosoma ili kuchochea hamu ya usomaji wa mapana miongoni mwao. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unapenda kusoma matini ya aina gani? 2. Ni vipi unavyoweza kupata matini ya kusoma? 3. Kusoma aina mbalimbali za matini kuna umuhimu gani?
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposoma na kusimulia ujumbe aliosoma kutokana na matini za aina mbalimbali. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapochagua na kusoma matini za aina mbalimbali maktabani. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake wanapojadiliana kuhusu matini walizosoma.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapoazima, kutunza na kurudisha vitabu mkitabani.

Masuala mtambuko:

- Kujithamini: mwanafunzi anapothamini mazingira yake na wenzake.
- Elimu ya maendeleo endelevu: mwanafunzi anapotunza mazingira.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha dhana ya kusoma kwa mapana katika somo la Kiswahili Language Activities na dhana inayofanana na hii katika somo la *English*.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.3 Kuandika	7.3.1 Insha ya Maelezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua insha za maelezo katika matini mbalimbali, b) kuandika insha ya maelezo kwa kuzingatia muundo na mtindo ufaao, c) kuchangamkia utungaji wa insha za maelezo ili kuimarisha uandishi bora.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vifungu vya insha za maelezo vilivyoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi (<i>k.v. maelezo kuhusu upanzi wa miche, kusafisha darasa, kufua nguo, kuzuia mmomonyoko wa udongo, kupanda miti</i>), • kushiriki na wenzake kujadili mada ya insha na muundo wa insha ya maelezo, • kuandika insha ya maelezo isiyopungua maneno 150 akizingatia anwani, mpangilio mzuri wa mawazo, hati safi, tahajia, kanuni za kisarufi, uakifishaji mwafaka na kwa lugha ya kiubunifu unaojumisha methali na nahau alizojifunza awali, 	Je, ni shughuli gani zinazoweza kuandikiwa insha za maelezo?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuandika insha ya maelezo mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili kuisikiliza na kuitathmini. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili mada na muundo wa insha ya maelezo akiwa na wenzake. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kuandika insha ya maelezo mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo. • Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili kuisikiliza na kuitathmini. 				
<p>Uhusiano na maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima na adabu: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake wanapojadili mada na muundo wa insha ya maelezo. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika mjadala kuhusu muundo wa insha ya maelezo. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <p>Elimu ya mazingira: mwanafunzi anapotunga insha na kujieleza kwa kurejelea mazingira anamoishi.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine:</p> <p>Mwanafunzi anaweza kuhusisha kuandika insha ya maelezo na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa insha ya maelezo.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.4 Sarufi	7.4.1 Ngeli ya KU-KU (Vipindi 4)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua viambishi vipatanishi vya ngeli ya KU-KU kwenye sentensi, b) kutambua nomino katika ngeli ya KU-KU, c) kutumia nomino za ngeli ya KU-KU katika umoja na wingi akizingatia upatanisho wa kisarufi, d) kufurahia matumizi ya ngeli ya KU-KU katika mawasiliano,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya ngeli ya KU-KU katika sentensi kwa kuvipigia mstari au kuvikoleza rangi katika tarakilishi, • kutambua nomino katika ngeli ya KU- KU (<i>k.v. kupika, kufyeka, kuzuru, kukariri, kufua</i>) kwenye kadi, mti maneno, tarakilishi au kapu la maneno, • kutumia nomino za ngeli ya KU-KU katika sentensi akiwa na wenzake, • kusikiliza usomaji wa sentensi zilizoundwa kutokana na nomino za ngeli ya KU- KU kutoka kwenye tepurekoda au kinasasauti, • kutunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya KU-KU akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, 	Je, nomino za ngeli ya KU-KU huchukua viambishi gani katika sentensi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kujaza nafasi kwa kutumia viambishi vya ngeli ya KU-KU kwa maandishi ya mkono au tarakilishi. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi kwa kutumia nomino za ngeli ya KU-KU. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapowaza kwa kina kuhusu atakachoandika. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotambua viambishi vya ngeli ya KU-KU katika sentensi kwa kuvikoleza rangi katika tarakilishi. • Kujiamini: mwanafunzi anapojaza nafasi kwa kutumia viambishi vya ngeli ya KU-KU kwa maandishi ya mkono au tarakilishi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali kama vile tarakilishi anayotumia. • Uzalendo: mwanafunzi anapofanya kazi na wengine kwenye vikundi. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <p>Elimu ya tabia nchi: mwanafunzi anapothamini mazingira yake na ya wenzake.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine:</p> <p>Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia nomino katika ngeli ya KU-KU na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya aina mbalimbali za ngeli za nomino.</p>				

8.0 NDEGE WA PORINI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajia	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>8.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>8.1.1 Visawe</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua maneno matatu yenye maana sawa katika matini, kutumia visawe ifaavyo katika mawasiliano, kuthamini matumizi ya visawe katika mawasiliano. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua maneno matatu yenye maana sawa (<i>k.v. nyumbani, mastakimu, chengo; barabara, tariki, baraste; jitimai, huzuni, simanzi</i>) kwa kutumia kapu la maneno, kadi maneno, mti maneno, kuburura kwa kutumia tarakilishi, kueleza maana ya maneno matatu yenye maana sawa akiwa na wenzake, kuambatanisha maneno matatu yenye maana sawa kutoka kapu maneno, mti maneno, ubao, chati, vyombo vya kidijitali, kadi maneno n.k, kuhusisha visawe na vifaa halisi, picha, michoro kwenye chati, kitabu au katika vyombo vya kidijitali, kujadili visawe mbalimbali akiwa na wenzake, 	<p>Maneno yaliyo na maana sawa yana umuhimu gani katika mawasiliano?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kutumia kisawe kimoja kuchukua nafasi ya kingine katika sentensi. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili visawe mbalimbali akiwa na wenzake. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotumia kisawe kimoja kuchukua nafasi ya kingine katika sentensi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua maneno matatu yenye maana sawa kwa kuburura akitumia tarakilishi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uwajibikaji: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu mjadala kuhusu visawe akiwa na wenzake. • Umoja: mwanafunzi anapoeleza maana ya maneno matatu yenye maana sawa akiwa na wenzake. • Upendo: mwanafunzi anapothamini mchango wa wenzake wanapojadili kuhusu visawe. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anapofanya shughuli za visawe akiwa na wenzake. • Kujithamini: mwanafunzi anapojieleza akitumia visawe mbalimbali. 				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia visawe na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya visawe.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
8.2 Kusoma	<p>8.2.1 Kusoma kwa Ufahamu</p> <p><i>Mchezo wa kuigiza</i></p> <p>(Vipindi 3)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua mchezo wa kuigiza katika matini, kusoma mchezo mfupi wa kuigiza kwa ufasaha, kueleza maana ya msamiati uliotumiwa katika mchezo wa kuigiza, kuonyesha ufahamu wa mchezo wa kuigiza kwa kujibu maswali, kuigiza mchezo mfupi ili kukuza uwezo wa kujieleza, 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kueleza maana ya mchezo wa kuigiza akiwa katika kikundi, kutambua mchezo wa kuigiza, wahusika na maelekezo katika matini mbalimbali kama vile vitabu, chati na vilevile kwa kutumia tarakilishi, kusoma mchezo wa kuigiza akizingatia wahusika, maelekezo na ujumbe, kushiriki katika majadiliano kuhusu msamiati wa suala lengwa (ndege wa porini) uliotumiwa katika mchezo wa kuigiza (<i>k.v. chiriku, kasuku, tai, korongo, mwewe na kanga</i>), kutazama mchezo mfupi wa kuigiza ukiigizwa darasani au kwenye vifaa vya kidijitali, 	<ol style="list-style-type: none"> Umewahi kusoma michezo ipi ya kuigiza? Unakumbuka nini katika mchezo uliowahi kuusoma? Kusoma michezo ya kuigiza kuna umuhimu gani?

		f) kufurahia kusoma michezo na kuigiza.	<ul style="list-style-type: none"> • kuigiza mchezo mfupi aliousoma akishirikiana na wenzake, • kushiriki mjadala kuhusu ujumbe unaojitokeza kwenye mchezo wa kuigiza, • kusoma mchezo wa kuigiza kwenye mtandao, • kushiriki katika kutoa muhtasari wa mchezo aliousoma, kuuliza na kujibu maswali ya ufahamu. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki mjadala kuhusu ujumbe unaojitokeza kwenye mchezo wa kuigiza. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kusoma mchezo wa kuigiza kwenye mtandao. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapong'amua ujumbe uliomo kwenye mchezo. • Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki katika kusoma na kuigiza mchezo. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoonyesha heshima kwa wenzake katika ujifunzaji kupitia vikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kuigiza mchezo. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <p>Elimu ya Wanyama: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu ndege wa porini.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine:</p> <p>Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma kwa ufahamu kwa uigizaji na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha kusoma kwa ufahamu na uigizaji.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
8.3 Kuandika	8.3.1 Insha za masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze, a) kueleza sifa za insha ya masimuizi ili kuibainisha, b) kuandika insha ya masimulizi kwa kufuata kanuni zifaazo, c) kuchangamkia utunzi mzuri.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua insha ya masimulizi kwa kurejelea vielelezo vya insha zilizoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi, • kushiriki na wenzake kujadili mada ya insha na muundo wa insha ya masimulizi, • kuandika insha isiyopungua maneno 150, inayosimulia tukio linalohusiana na ndege wa porini kwa kuzingatia anwani, mpangilio mzuri wa mawazo, hati safi, tahajia, kanuni za kisarufi, uakifishaji mwafaka na kwa lugha ya kiubunifu, • kuandika insha ya masimulizi katika vifaa vya kidijitali na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, 	Ni mambo gani unayozingatia ili kuandika insha ya masimulizi ya kuvutia?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitathmini na kumwelekeza. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake kujadili mada na muundo wa insha ya masimulizi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha ya masimulizi na kuwasambazia wenzake na mwalimu. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi. • Kujiamini: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi kwa kurejelea vipengele vifaavyo. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposikiliza mwenzake akiwasomea insha aliyoandika. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusomeana insha. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <p>Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anaposimulia tukio linalohusiana na ndege wa porini.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine:</p> <p>Mwanafunzi anaweza kuhusisha uandishi wa insha ya masimulizi na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha aina mbalimbali za insha ikiwemo insha ya masimulizi.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
8.4 Sarufi	<p>8.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hali ya kutendewa</i> • <i>Hali ya kutendeka</i> • <i>Hali ya kutendana</i> <p>(Vipindi 3)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua vitenzi katika hali ya kutendewa, kutendeka na kutendana katika matini ili kuvitofautisha,</p> <p>b) kutumia vitenzi katika hali za kutendewa, kutendeka na kutendana ipasavyo anapowasiliana,</p> <p>c) kuchangamkia matumizi ya vitenzi katika hali ya kutendewa, kutendeka na kutendana katika mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vitenzi katika hali za kutendewa, kutendeka na kutendana katika chati, jedwali, kapu la maneno, mti maneno, ubao na vifaa vya kidijitali, • kunyambua vitenzi katika hali lengwa akiwa peke yake au katika vikundi, • kutumia vitenzi katika hali lengwa kwenye sentensi, • kushirikiana na wenzake kujaza nafasi katika jedwali la mnyambuliko wa vitenzi kwenye daftari au kwa kutumia tarakilishi, • kuandika sentensi upya kwa kutumia vitenzi katika hali mbalimbali. 	<p>Je, vitenzi vinaweza kubadilika vipi mwishoni ili kuleta maana mbalimbali?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujaza nafasi katika jedwali la mnyambuliko wa vitenzi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotambua vitenzi katika hali mbalimbali.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotumia vitenzi katika hali mbalimbali kuwasiliana.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapojaza nafasi katika jedwali la mnyambuliko wa vitenzi kwa kutumia tarakilishi.

Maadili:

- Umoja: mwanafunzi anaponyambua vitenzi katika hali husika akiwa katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha shughuli za somo la mnyambuliko wa vitenzi.

Masuala mtambuko:

Utangamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki katika kikundi na kufanya kazi kama anavyoelekezwa.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia hali mbalimbali za mnyambuliko wa vitenzi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha mnyambuliko wa vitenzi.

9.0 MAGONJWA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>9.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>9.1.1 Mazungumzo ya Kimuktadha</p> <p><i>Matumizi ya lugha rasmi</i></p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua miktadha mbalimbali kunakotumiwa lugha rasmi ili kukuza mawasiliano,</p> <p>b) kutumia lugha katika miktadha rasmi ili kufanikisha mawasiliano,</p> <p>c) kuchangamkia matumizi ya lugha katika miktadha rasmi.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua miktadha kunakotumiwa lugha rasmi (<i>k.v. ofisini, hospitalini, mahakamani na bungeni</i>), • kusikiliza mazungumzo rasmi kwa kutazama maigizo kwenye vifaa vya kidijitali kama vile video, rununu, runinga, tarakilishi, • kushiriki katika maigizo ya mazungumzo ya miktadha rasmi akishirikiana na wenzake, • kushiriki katika mazungumzo rasmi nje ya darasa k.m. akiwa kwenye gwaride na mazingira rasmi. • kutambua nidhamu ya lugha inayozingatiwa katika mazingira rasmi k.m. lugha ya heshima na 	<p>Ni wapi katika shughuli zetu za kila siku tunatumia lugha rasmi?</p>

			adabu anapowasiliana.	
Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:				
<ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika maigizo ya mazungumzo ya miktadha rasmi akishirikiana na wenzake. • Ubunifu: mwanafunzi anapotambua nidhamu ya lugha inayozingatiwa katika mazingira rasmi anapowasiliana. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza na kutazama mazungumzo rasmi. 				
Maadili:				
<ul style="list-style-type: none"> • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali. • Heshima: mwanafunzi anapoigiza mazungumzo rasmi kwa kutumia nidhamu ya lugha inayozingatiwa katika mazingira rasmi. 				
Masuala mtambuko:				
Magonjwa ya kuambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo kuhusu magonjwa.				
Uhusiano na masomo mengine:				
Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia lugha katika miktadha mbalimbali na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya lugha katika miktadha mbalimbali.				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
9.2 Kusoma	<p data-bbox="421 353 542 504">9.2.1 Kusoma kwa Mapana</p> <p data-bbox="421 594 575 659"><i>Matini ya kujichagulia</i></p> <p data-bbox="421 701 571 738">(Vipindi 3)</p>	<p data-bbox="653 353 1000 426">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="653 436 1000 943"> a) kutambua matini za aina mbalimbali za kusoma na kuchagua zinazomvutia, b) kusoma matini alizochagua ili kufaidika na ujumbe na lugha iliyotumiwa, c) kufurahia usomaji wa aina mbalimbali za matini ili kupanua mawazo yake. </p>	<ul data-bbox="1020 374 1518 902" style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe: kuchagua matini (<i>k.v. vitabu, majarida, magazeti</i>) zinazomvutia maktabani na mtandaoni, • kusoma matini alizochagua ili kufaidi ujumbe uliomo, • kuwatolea wenzake muhtasari wa kile alichosoma kwenye matini ili kupashana ujumbe na kuchocheana kusoma zaidi kwa ajili ya kujifurahisha, • kujadiliana na wenzake matini ambayo wamesoma kwa kuzingatia ukuzaji wa msamiati. 	<ol data-bbox="1547 353 1812 618" style="list-style-type: none"> 1. Ni habari zipi unazopenda kusoma kwenye matini? 2. Unachagua matini hayo kwa nini?
<p data-bbox="202 964 649 996">Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul data-bbox="202 1002 1746 1108" style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposoma na kusimulia ujumbe aliosoma kutokana na matini za aina mbalimbali. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowatolea wenzake muhtasari wa kile alichosoma kwenye matini ya kujichagulia. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake wanapojadiliana kuhusu matini walizosoma.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapowatolea wenzake muhtasari wa kile alichosoma.

Masuala mtambuko:

- Kujithamini: mwanafunzi anapothamini ndege wa porini.
- Elimu ya maendeleo endelevu: mwanafunzi anapotunza ndege wa porini.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma kwa mapana na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha kusoma kwa mapana.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
9.3 Kuandika	9.3.1 Insha ya Maelezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze, a) kutambua vifungu vya maelezo vilivyoandikwa kwenye matini mbalimbali, b) kuandika insha ya maelezo kwa kufuata mtindo na muundo ufaao, c) kuchangamkia utunzi mzuri wenye ujumbe mahususi.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vifungu vya maelezo vilivyoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi, • kushiriki na wenzake kujadili mada ya insha na muundo wa insha ya maelezo, • kuandika insha ya maelezo isiyopungua maneno 150 kwa kuzingatia msamiati unaohusu suala lengwa na kwa kuzingatia vigezo kama vile: ujumbe, tahajia, anwani, muundo, mtindo, mapambo ya lugha k.v methali, nahau, tashbihi, istiari n.k. alizojifunza awali, • kuandika insha ya maelezo mtandaoni na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili kuisoma na kuitathmini. 	Je, unaweza kuandika insha ya maelezo juu ya mada gani?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake kujadili mada na muundo wa insha ya maelezo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha mtandaoni na kuisambaza.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapowasikiliza wenzake wakisoma insha waliyoandika.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kwa kuzingatia vipengele husika.

Masuala mtambuko:

Masuala ya afya: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kuhusu magonjwa.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha uandishi wa insha ya maelezo na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa insha mbalimbali ikiwemo insha ya maelezo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
9.4 Sarufi	9.4.1 Vinyume vya Vitenzi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vinyume vya vitenzi katika matini, b) kutumia vinyume vya vitenzi katika matini, c) kuchangamkia matumizi ya vinyume vya vitenzi katika mawasiliano ya kila siku.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vinyume vya vitenzi (<i>k.m. simama- keti, cheka-lia, enda- rudi, anika-anua</i>) katika chati, kadi maneno, kapu maneno, mti maneno au vifaa vya kidijitali, • kushirikiana na wenzake kutafuta vinyume vya vitenzi kwa kurejelea orodha ya vitenzi aliyopewa, • kutalii mazingira yake na kuunda orodha ya vinyume vya vitenzi anavyovitambua, • atunge sentensi kwa kutumia vinyume vya vitenzi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi, • kuandika upya sentensi kwa kutumia vinyume vya vitenzi. 	Je, ni vitenzi gani unavyoweza kutambua vinyume vyake?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutafuta vinyume vya vitenzi kwa kurejelea orodha ya vitenzi aliyopewa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi akitumia vinyume vya vitenzi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotalii mazingira yake na kutambua vitenzi na vinyume vya vitenzi hivyo.

Maadili:

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapoandika upya sentensi kwa kutumia vinyume vya vitenzi.
- Heshima: mwanafunzi anapohusiana na wenzake kutafuta vinyume vya vitenzi kwenye orodha.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kwa utulivu.

Masuala mtambuko:

Elimu ya maendeleo endelevu: mwanafunzi anakuza mawazo kuhusu mazingira yake anapotambua vinyume vya vitenzi kutokana na vitendo anavyovishuhudia katika jamii yake.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia vinyume vya vitenzi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya vitenzi na dhana ya unyume.

10.0 KUDHIBITI ITIKADI ZA KIDINI NA ZA KIJAMII

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>10.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>10.1.1 Tashbihi (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua tashbihi za tabia katika matini ili kuzibainisha,</p> <p>b) kutumia tashbihi za tabia kwa usahihi katika sentensi,</p> <p>c) kufurahia matumizi ya tashbihi za tabia katika mawasiliano ya kila siku.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua tashbihi za tabia (<i>k.v. mjanja kama sungura,</i>) katika vitabu, chati na vifaa vya kidijitali, • kueleza maana ya tashbihi mbalimbali za tabia kwa kutoa mifano, • kukamilisha tashbihi mbalimbali za tabia akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake, • kujaza nafasi katika sentensi kwa kutumia tashbihi mbalimbali za tabia, • kutumia tashbihi za tabia katika sentensi akiwa katika kikundi. 	<p>Ni tashbihi zipi hutumiwa kuelezea tabia?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapokamilisha tashbihi mbalimbali za tabia kwa kushirikiana na wenzake.
- Hamu ya kujifunza: mwanafunzi anapotambua tashbihi za tabia katika matini.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotambua tashbihi za tabia katika vifaa vya kidijitali.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapowapa nafasi wenzake kukamilisha tashbihi za tabia.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapokamilisha tashbihi za tabia akiwa na wenzake.

Masuala mtambuko:

Mawasiliano faafu: mwanafunzi anapowasiliana na wenzake akihusisha tashbihi za tabia.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kutumia tashbihi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na matumizi ya tashbihi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
10.2 Kusoma	10.2.1 Matini ya Kidijitali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua na kuzingatia hatua za kiusalama katika matumizi ya vifaa vya kidijitali, b) kutambua na kufungua faili iliyo na kifungu cha kusoma ili kuimarisha umilisi wake wa kutumia tarakilishi, c) kusakura kwenye tovuti salama ili kupata vifungu vya kusoma, d) kutumia vyombo vya kidijitali kwa urahisi kupata matini zinazolengwa,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua na kuzingatia hatua za kiusalama kutoka kwenye chati au kwenye tarakilishi na mitandao, • kutambua jina la faili lengwa kwenye tarakilishi na kufanya mazoezi ya kufungua na kufunga, • kutambua mitandao salama yenye matini inayoafiki kiwango na mahitaji yake, • kutambua umuhimu wa kutoa habari kwa mwalimu, mzazi au mlezi wake endapo atapata ujumbe kutoka kwa watu asiowajua mtandaoni na kutowasiliana nao, • kusimulia habari kuhusu matini aliyosoma kwa wenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unapenda kusoma habari kuhusu nini mtandaoni? 2. Ni hatua gani za kiusalama unazozingatia unapotafuta habari mtandaoni?

		e) kuchangamkia matumizi ya vifaa vya kidijitali katika kutafuta na kusoma ujumbe ili kuimarisha maarifa yake.		
Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:				
<ul style="list-style-type: none"> • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusakura kwenye tovuti salama ili kupata vifungu vya kusoma. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafuta matini za kusoma kwenye tarakilishi na mitandaoni. • Ubunifu: mwanafunzi anapofungua na kufunga faili lengwa kwenye kifaa cha kidijitali. 				
Maadili:				
<ul style="list-style-type: none"> • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika kazi ya kikundi. 				
Masuala Mtambuko;				
Usalama na ulinzi, kudhibiti, kuzuia uingizaji wa silaha ndogondogo na usalama wa mtandaoni: mwanafunzi anapozingatia usalama wa mtandaoni.				
Uhusiano na masomo mengine:				
Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma matini ya kidijitali na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha kusoma matini za kidijitali. Ujuzi wa kidijitali hutumiwa pia katika masomo mengineyo.				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalumu Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
10.3 Kuandika	<p>10.3.1 Insha ya Masimulizi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua insha ya masimulizi kwa kuzingatia muundo,</p> <p>b) kuandika insha ya masimulizi kwa kufuata kanuni zifaazo,</p> <p>c) kuchangamkia utunzi mzuri wa insha.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua insha ya masimulizi kwa kurejelea vielelezo vya insha zilizoandikwa kwenye matini mbalimbali au tarakilishi, • kushiriki na wenzake kujadili mada ya insha na muundo wa insha ya masimulizi, • kuandika insha ya masimulizi (<i>k.v. kuhusu itikadi za kidini na za kijamii, sherehe, hadithi, ndoto, ndoa za lazima</i>) isiyopungua maneno 150 akizingatia aina mbalimbali za maneno, mnyambuliko wa vitenzi, na nyakati ili kujenga picha dhahiri ya anachokiandikia daftarini. Pia, azingatie mada, mpangilio mzuri wa mawazo, hati safi, tahajia, kanuni za kisarufi, uakifishaji mwafaka, lugha ya kiubunifu, 	<p>Unawezaje kupata kwa haraka hoja za kusimulia katika insha?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kuandika insha ya masimulizi katika vifaa vya kidijitali na kuisambaza kwa wenzake na mwalimu ili kuisoma na kuitathmini, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitathmini na kumwelekeza. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mijadala na kazi za vikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kama tarakilishi kuandika insha ya masimulizi na kuisambaza kwa wenzake. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapolitafakari swali dadisi lililopendekezwa na anapoimarisha ujuzi wake wa kutumia tarakilishi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposoma na kutathmini insha za wenzake bila upendeleo. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapoandika insha kwa kufuata kanuni zifaazo. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kujadili mada na muundo wa insha ya masimulizi. • Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu kudhibiti itikadi za kidini na za kijamii. 				
<p>Uhusiano na masomo mengine:</p> <p>Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kuandika insha za masimulizi na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha uandishi wa insha mbalimbali ikiwemo insha ya masimulizi.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekeza
10.4 Sarufi	<p data-bbox="421 319 504 347">10.4.1</p> <p data-bbox="421 399 581 467">Nyakati na Hali</p> <ul data-bbox="450 525 571 738" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="450 525 571 628">• <i>Hali ya mazoea (hu)</i> <li data-bbox="450 635 571 738">• <i>Hali timilifu (me)</i> <p data-bbox="421 779 571 813">(Vipindi 3)</p>	<p data-bbox="647 319 987 429">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="647 443 987 587">a) kutambua viambishi vya hali ya mazoea na hali timilifu katika kitenzi,</p> <p data-bbox="647 600 987 744">b) kutambua vitenzi katika hali ya mazoea na hali timilifu katika matini,</p> <p data-bbox="647 758 987 943">c) kutumia vitenzi vya hali ya mazoea na timilifu katika sentensi ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p data-bbox="647 957 987 1101">d) kufurahia matumizi ya hali ya mazoea na timilifu katika mawasiliano.</p>	<p data-bbox="1025 319 1335 347">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1025 360 1503 1101" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1025 360 1503 546">• kutambua viambishi vya hali ya mazoea (hu) na hali timilifu (me) kwenye vitenzi katika chati, ubao au kwa kutumia vifaa vya kidijitali, <li data-bbox="1025 559 1503 744">• kutambua vitenzi katika hali ya mazoea (hu) na hali timilifu (me) kwenye sentensi, chati, ubao au kwa kutumia vifaa vya kidijitali, <li data-bbox="1025 758 1503 985">• kushiriki na wenzake katika mazoezi ya kuandika sentensi katika hali ya mazoea (hu) na hali timilifu (me) kwenye daftari au kwa kutumia vifaa vya kidijitali, <li data-bbox="1025 998 1503 1101">• kushirikiana na wenzake kubadilisha sentensi kutoka hali moja hadi nyingine, 	<p data-bbox="1549 319 1783 422">Je, wewe hufanya shughuli gani kila siku?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi katika hali ya mazoea na hali timilifu ili wenzake waweze kuisoma na kutathmini usahihi wake. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kubadilisha sentensi kutoka hali moja hadi nyingine. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi katika hali ya mazoea na hali timilifu. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoendelea kutunga sentensi katika hali ya mazoea na hali timilifu. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kuandika sentensi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapojifunza kuthamini maoni ya wengine katika shughuli za somo. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kutunga sentensi. 				
<p>Masuala mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kujithamini: anapotunga sentensi sahihi na kuzitumia kujieleza. • Tamaduni hasi za kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi zinazohusiana na kudhibiti itikadi za kidini na za kijamii. 				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha matumizi ifaayo ya nyakati na hali na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha matumizi ya nyakati na hali</p>				

11.0 UWEKEZAJI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.1 Kusikiliza na Kuzungumza	11.1.1 Masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kusikiliza masimulizi kwa kuzingatia ujumbe b) kusimulia tungo mbele ya wenzake kwa kuzingatia mada, ubunifu na usanifu wa lugha, c) kutumia ishara zifaazo kuimarisha masimulizi yake, d) kuchangamkia masimulizi katika mazingira mbalimbali. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kusikiliza masimulizi yakitolewa na mgeni mwalikwa, mwalimu, mwanafunzi mwenzake au kutokana na vifaa vya kidijitali, • kubuni masimulizi yanayohusiana na mada husika kwa kutazama picha, michoro au kujadiliana na wenzake, • kutoa masimulizi kuhusu mada (<i>k.v. Jinsi ya kuwekeza na faida za uwekezaji</i>), • kutumia ishara za mwili zifaazo k.v. ishara za uso, za mikono na mabega ili kuimarisha masimulizi yake, • kujadiliana na wenzake kuhusu ubora wa masimulizi aliyosikiliza. 	Je, ni nini unachozingatia katika kutoa masimulizi?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili kuhusu ubora wa masimulizi na wenzake.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga na kusimulia visa mbalimbali.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposimulia visa mbele ya wenzake.

Maadili:

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotoa masimulizi kuhusu uwekezaji.
- Umoja: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake ubora wa masimulizi aliyosikiliza.

Masuala mtambuko:

- Elimu ya fedha: mwanafunzi anaposimulia kuhusu uwekezaji.
- Mshikamano wa kijamii na kitaifa: mwanafunzi anaposimulia kuhusu uwekezaji akiwa na wenzake.

Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusikiliza na kusimulia masimulizi na somo la English kwa sababu somo hili hufundisha masimulizi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
Kusoma	<p>11.2.1</p> <p>Kusoma kwa Ufasaha</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusoma kwa ufasaha, kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo, kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo, kuchangamkia kusoma kifungu kwa kuzingatia vipengele vya usomaji 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha, kutazama vielelezo vya video vinavyoonyesha usomaji fasaha wa makala (k.v. hotuba, habari,) akiwa peke yake au na wenzake, kusoma kifungu akizingatia matamshi bora, kusoma kifungu cha hadithi kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia kasi ifaayo (<i>maneno sahihi yasiyopungua 75 kwa dakika</i>) ili wenzake wamtotele maoni, kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (k.v. kiwango cha sauti na kiimbo), kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (k.v. ishara za uso na mikono zinazozingatia tamaduni), 	<p>Unaposoma kifungu ni mambo yapi unayozingatia ili kusoma ifaavyo?</p>

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasomea wenzake kifungu.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu mbele ya wenzake.

Uhusiano na maadili:

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza kwa makini wenzake wakisoma kifungu.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ukamilifu.

Masuala mtambuko:

Kujithamini: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu shughuli za vikundi na kuzikamilisha.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kusoma kwa ufasaha na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha kusoma kwa ufasaha.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.3 Kuandika	11.3.1 Baruapepe (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua baruapepe kwa kuzingatia muundo wake, b) kuandika baruapepe kwa kuzingatia ujumbe, muundo na mtindo, c) kuchangamkia uandishi wa baruapepe katika mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua muundo wa baruapepe kwa kurejelea kielelezo chake kilichochapishwa au kwenye tarakilishi, • kujadili na wenzake sehemu mbalimbali za baruapepe kama vile anwanipepe ya mtumaji (<i>k.m. tina18@gmail.com</i>), anwanipepe ya mpokeaji, mada ya baruapepe, mtajo, mwili, hitimisho na jina la mwandishi/mtumaji, • kuandika baruapepe kwa rafiki, mzazi, mwalimu akishirikiana na wenzake kwa kutumia tarakilishi akizingatia muundo wa uandishi wa baruapepe, • kutuma baruapepe aliyoiandika kwa mpokeaji, • kujadiliana na wenzake kuhusu umuhimu wa baruapepe katika mawasiliano. 	Unazingatia vipengele gani unapoandika baruapepe?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika na kutuma baruapepe.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika na kutuma baruapepe.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotuma baruapepe kwa mpokeaji.

Maadili:

- Upendo: mwanafunzi anapotuma baruapepe kwa wazazi au marafiki kuwajulia hali.
- Heshima: mwanafunzi anapozingatia maoni ya wengine wakati wa mjadala.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapoandika baruapepe akizingatia muundo wa kuiandika.

Masuala mtambuko:

- Mawasiliano faafu: mwanafunzi anapotumia baruapepe kuwasiliana.
- Elimu ya maendeleo endelevu: mwanafunzi anapotumia tarakilishi na mtandao kuwasiliana.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kuandika baruapepe kwa kutumia tarakilishi na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha utambuzi na uandishi wa baruapepe kwa kutumia tarakilishi. Ujuzi wa uandishi kwa kutumia tarakilishi unaweza kutumiwa katika ujifunzaji wa masomo mengineyo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
11.4 Sarufi	<p data-bbox="394 304 475 332">11.4.1</p> <p data-bbox="394 375 552 403">Ukanushaji</p> <p data-bbox="394 540 602 642"><i>Viambishi vya wakati li, na na ta</i> (Vipindi 3)</p>	<p data-bbox="618 304 1000 370">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="618 384 1000 491">a) kutambua viambishi vya wakati na nafsi katika sentensi,</p> <p data-bbox="618 504 1000 655">b) kukanusha viambishi vya nafsi na wakati katika sentensi kwa usahihi,</p> <p data-bbox="618 669 1000 820">c) kutunga sentensi sahihi zenye viambishi vya nafsi na wakati na kuzikanusha,</p> <p data-bbox="618 834 1000 930">d) kufurahia ukanushaji wa viambishi vya nafsi na wakati katika sentensi.</p>	<p data-bbox="1031 304 1325 332">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1031 345 1534 1149" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1031 345 1534 532">• kutambua viambishi vya nafsi hali ya mazoea na timilifu katika vitenzi kwa kuvipigia mistari kwenye vitabu au kuvikolezea wino kwenye tarakilishi, <li data-bbox="1031 546 1534 696">• kutambua viambishi vya wakati li, na na ta katika hali yakinishi na ku, ta, si, ha katika hali kanushi akiwa na wenzake, <li data-bbox="1031 710 1534 847">• kusoma sentensi zenye viambishi lengwa kwenye vitabu au tarakilishi katika hali yakinishi na kanushi, <li data-bbox="1031 861 1534 998">• kukanusha sentensi akizingatia nafsi na nyakati kwenye daftari au kwa kutumia tarakilishi akiwa peke yake au na wenzake, <li data-bbox="1031 1012 1534 1149">• kusikiliza au kutazama vipindi vya ukanushaji wa nafsi na wakati kupitia vifaa vya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi. 	<ol data-bbox="1549 304 1816 606" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1549 304 1816 414">1. Viambishi vya nafsi katika vitenzi ni vipi? <li data-bbox="1549 428 1816 606">2. Unatumia viambishi gani wakati wa kukanusha vitenzi?

Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapokanusha sentensi akizingatia viambishi vya nyakati husika akiwa na wenzake.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapokanusha sentensi akizingatia viambishi vya nyakati husika.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza au kutazama vipindi vya ukanushaji.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotunga sentensi katika hali Kanushi akizingatia viambishi vya nyakati **li, na na ta**

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapothamini wenzake wanapotambua viambishi vya wakati **li, na na ta** katika hali yakinishi na **ku, ta, si, ha** katika hali kanushi.
- Uadilifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu uwekezaji.

Masuala mtambuko:

- Kujithamini: mwanafunzi anakuza uwezo wa kukabili au kukataa mambo mbalimbali maishani.
- Umaskini: mwanafunzi anapotumia viambishi vya nafsi na vya wakati katika sentensi zinazolenga suala lengwa.

Uhusiano na masomo mengine:

Mwanafunzi anaweza kuhusisha kukanusha kwa kutumia viambishi vya wakati na somo la *English* kwa sababu somo hili hufundisha ukanushaji na dhana ya viambishi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.4 Sarufi	11.4.2 Ukubwa na Udogo wa Nomino (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua nomino zinazoanza kwa herufi m- na zenye mzizi wa silabi mbili, b) kutambua nomino zinazoanza kwa herufi m- katika hali ya ukubwa na udogo, c) kubadilisha nomino katika hali ya wastani kuwa katika hali ya ukubwa na udogo, d) kutumia nomino zinazoanza kwa herufi m- katika hali ya ukubwa na udogo kwenye sentensi,	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino zinazoanza kwa herufi m- na zenye mzizi wa silabi mbili (<i>k.m mtoto, mlango, mkate na mlima</i>) kwenye chati, ubao, mti maneno, kapu la maneno au kifaa cha kidijitali, • kutambua nomino zinazoanza kwa herufi m- na zenye mzizi wa silabi mbili katika ukubwa na udogo (<i>k.v. mtoto (toto- kitoto), mlango (lango - kilango), mkate (kate-kikate)</i>), • kushiriki katika vikundi kubadilisha nomino kutoka hali ya wastani hadi hali ya ukubwa na udogo, • kushiriki katika mchezo wa vikundi ambapo kikundi kimoja kitataja wastani wa nomino na kingine kutaja ukubwa na udogo wa nomino hiyo, 	Ni nomino gani unazoweza kutaja ukubwa wake?

		e) kufurahia kutumia nomino katika hali ya ukubwa na udogo kwa usahihi ili kuimarisha mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> • kupewa orodha ya nomino katika hali ya ukubwa na orodha nyingine ya nomino katika hali ya udogo kwenye tarakilishi ili aziburure kuziambatanisha, • kutunga sentensi zinazorejelea nomino lengwa katika ukubwa na udogo akiwa peke yake au kwenye vikundi. 	
Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:				
<ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mchezo wa vikundi ambapo kikundi kimoja kitataja wastani wa nomino na kingine kutaja ukubwa na udogo wa nomino hiyo. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi katika hali ya ukubwa na udogo. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kutambua na kuambatanisha nomino katika hali ya wastani, ukubwa na udogo. 				
Maadili:				
<ul style="list-style-type: none"> • Upendo: mwanafunzi anaposhiriki katika vikundi kubadilisha nomino kutoka hali ya wastani hadi hali ya ukubwa na udogo. • Umoja: mwanafunzi anapotunga sentensi katika ukubwa na udogo akiwa kwenye vikundi. 				
Masuala mtambuko:				
Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga sentensi za ukubwa na udogo kuhusu uwekezaji.				
Uhusiano na masomo mengine:				
Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kubadilisha nomino katika ukubwa na udogo na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha ukubwa na udogo wa nomino.				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.4 Sarufi	11.4.3 Ukubwa na Udogo wa Nomino (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua nomino zinazoanza kwa herufi n- ili kuzitofautisha na nomino nyingine,</p> <p>b) kutambua nomino zinazoanza kwa herufi n- katika hali ya ukubwa na udogo,</p> <p>c) kubadilisha nomino katika hali wastani kuwa katika hali ya ukubwa na udogo,</p> <p>d) kutumia nomino katika hali ya ukubwa na udogo kwenye sentensi ili kuimarisha mawasiliano,</p> <p>e) kufurahia kutumia nomino katika hali ya ukubwa na udogo kwa usahihi ili kuimarisha mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua nomino zinazoanza kwa herufi n- kwenye chati, ubao, mti maneno, kapu la maneno au kifaa cha kidijitali, • kushiriki katika vikundi kubadilisha nomino kutoka hali ya wastani hadi hali ya ukubwa na udogo, • kushiriki katika mchezo wa vikundi ambapo kikundi kimoja kitataja wastani wa nomino, kingine ukubwa na kingine kutaja udogo wa nomino hiyo, • kupewa orodha ya nomino katika hali ya ukubwa na orodha nyingine ya nomino katika hali ya udogo kwenye tarakilishi ili aziburure kuziambatanisha, 	<p>Ni nomino gani unazoweza kutaja udogo wake?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi zinazorejelea nomino lengwa katika ukubwa na udogo akiwa peke yake au kwenye vikundi. 	
<p>Umilisi wa kimsingi unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mchezo wa vikundi ambapo kikundi kimoja kitataja wastani wa nomino na kingine kutaja ukubwa na udogo wa nomino hiyo. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi katika hali ya ukubwa na udogo. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kutambua na kuambatanisha nomino katika hali ya wastani, ukubwa na udogo. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upendo: mwanafunzi anaposhiriki katika vikundi kubadilisha nomino kutoka hali ya wastani hadi hali ya ukubwa na udogo. • Umoja: mwanafunzi anapotunga sentensi katika ukubwa na udogo akiwa kwenye vikundi. 				
<p>Masuala mtambuko: Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga sentensi za ukubwa na udogo kuhusu uwekezaji.</p>				
<p>Uhusiano na masomo mengine: Mwanafunzi anaweza kuhusisha kutambua na kubadilisha nomino katika ukubwa na udogo na somo la <i>English</i> kwa sababu somo hili hufundisha ukubwa na udogo wa nomino.</p>				

MWONGOZO WA VIWANGO NA VIGEZO VYA KUTATHMINIA ULIOPENDEKEZWA

MADA: KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kuwasiliana kwa kuzingatia matamshi bora <i>(matamshi ya sauti zinazokaribiana: f/v,s/z,l/r,th/dh)</i>	Anawasiliana kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti lengwa kila wakati.	Anawasiliana kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti lengwa.	Anawasiliana kwa kuzingatia matamshi bora ya baadhi ya sauti lengwa.	Anawasiliana kwa kuzingatia matamshi bora ya baadhi ya sauti lengwa kwa kuelekezwa.
Kuweza kuzungumza na kujieleza kwa ufasaha <i>(maneno ya udugu :bwana,bibi, binti,mama,mama mkubwa/mdogo, mjomba)</i>	Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha na kikamilifu akitumia maneno ya udugu katika miktadha mbalimbali.	Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akitumia maneno ya udugu katika miktadha mbalimbali.	Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akitumia baadhi ya maneno ya udugu katika miktadha mbalimbali.	Anazungumza na kujieleza kwa ufasaha akitumia baadhi ya maneno ya udugu katika baadhi ya miktadha.

<p>Kuweza kusikiliza na kujibu ipasavyo (<i>maamkuzi na maagano ,mazungumzo ya kimuktadha</i>)</p>	<p>Anasikiliza na kujibu maamkuzi na maagano kwa kuzingatia miktadha ifaayo kwa wepesi.</p>	<p>Anasikiliza na kujibu maamkuzi na maagano kwa kuzingatia miktadha ifaayo</p>	<p>Anasikiliza na kujibu baadhi ya maamkuzi na maagano kwa kuizingatia miktadha ifaayo.</p>	<p>Anasikiliza na kujibu baadhi ya maamkuzi na maagano na kuzingatia baadhi ya miktadha ifaayo kwa kuelekezwa.</p>
<p>Kuweza kutumia lugha kiubunifu (<i>vitendawili, methali, ushairi, nahau, visawe, tashbihi na masimulizi</i>)</p>	<p>Anatumia lugha kiubunifu kwa kurejelea vitendawili, methali, shairi, nahau, visawe, tashbihi na masimulizi kwa utendeti.</p>	<p>Anatumia lugha kiubunifu kwa kurejelea vitendawili, methali, ushairi, nahau, visawe, tashbihi na masimulizi.</p>	<p>Anatumia lugha kiubunifu kwa kurejelea baadhi vitendawili, methali, ushairi, nahau, visawe, tashbihi na masimulizi.</p>	<p>Anatumia lugha kiubunifu kwa kurejelea baadhi ya vitendawili, methali, ushairi, nahau, visawe, tashbihi na masimulizi kwa kuongozwa.</p>

MADA: KUSOMA

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kusoma kwa ufahamu - Vifungu/mashairi/maigizo (<i>ujumbe, matumizi ya msamiati mwafaka, wahusika, matukio na kutoa muhtasari</i>)	Anasoma vifungu, mashairi na maigizo na kutambua vipengele husika kwa utendeti.	Anasoma vifungu, mashairi na maigizo na kutambua vipengele husika.	Anasoma baadhi ya vifungu, mashairi na maigizo na kutambua vipengele husika.	Anasoma baadhi ya vifungu, mashairi na maigizo na kutambua kwa kiasi vipengele husika.
Kuweza kusoma kwa kina. (<i>Matumizi ya kamusi: mpangilio na maana za maneno</i>)	Anatumia kamusi kwa kuzingatia vipengele vilivyoorodheshwa kwa uketo.	Anatumia kamusi kwa kuzingatia vipengele vilivyoorodheshwa.	Anatumia kamusi kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vilivyoorodheshwa.	Anatumia kamusi kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vilivyoorodheshwa akisaidiwa.
Kuweza kusoma kwa ufasaha. (<i>matamshi bora, kiwango kifaacho cha sauti, kasi ifaayo, ishara zifaazo</i>)	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya kusoma kwa ufasaha kikamilifu.	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya kusoma kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya kusoma kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya kusoma kwa ufasaha kwa kuelekezwa.

<p>Kuweza kusoma kwa mapana. <i>(kutambua na kuchagua makala ya kusoma, kutambua ujumbe na matumizi ya lugha)</i></p>	<p>Anasoma makala ya kujichagulia na kutambua ujumbe na matumizi ya lugha kwa wepesi.</p>	<p>Anasoma makala ya kujichagulia na kutambua ujumbe na matumizi ya lugha.</p>	<p>Anasoma makala ya kujichagulia na kutambua kwa kiasi ujumbe na matumizi ya lugha.</p>	<p>Anasoma makala ya kujichagulia na kutambua kwa kiasi ujumbe na matumizi ya lugha kwa kuongozwa.</p>
<p>Kuweza kusoma kidijitali. <i>(kuzingatia hatua za kiusalama katika kutumia vifaa vya kidijitali, kufungua faili, kusakura matini kwenye tovuti salama.)</i></p>	<p>Anasoma matini ya kidijitali akizingatia vipengele vifaavyo kwa uketo.</p>	<p>Anasoma matini ya kidijitali akizingatia vipengele vifaavyo.</p>	<p>Anasoma matini ya kidijitali akizingatia baadhi ya vipengele vifaavyo.</p>	<p>Anasoma matini ya kidijitali akizingatia baadhi ya vipengele vifaavyo akielekezwa.</p>

MADA: KUANDIKA

Viwango Vigezo	Kuzidi matarajio	Kufikia matarajio	Kukaribia matarajio	Mbali na matarajio
Kuweza kuandika aina mbalimbali za insha (<i>wasifu, masimulizi, maelezo</i>) kwa kuzingatia vipengele vifuatavyo: muundo, ujumbe na mtindo.	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uandishi kwa utendeti.	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uandishi.	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo vya uandishi.	Anaandika aina mbalimbali za insha kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo vya uandishi kwa kuongozwa.
Kuweza kutambua na kutumia sehemu za tarakilishi, kuandika baruapepe. (<i>Muundo, ujumbe na mtindo</i>).	Anaandika baruapepe kwa tarakilishi kwa kuzingatia vipengele vifaavyo kwa uketo.	Anaandika baruapepe kwa tarakilishi kwa kuzingatia vipengele vifaavyo.	Anaandika baruapepe kwa tarakilishi kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo.	Anaandika barua pepe kwa tarakilishi kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vifaavyo kwa kuelekezwa.

MADA: SARUFI

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua na kutumia aina mbalimbali za nomino katika lugha ya Kiswahili. (Nomino za pekee, kawaida, wingi, vitenzi jina, makundi, ambata na dhahania)	Anatambua na kutumia aina mbalimbali za nomino katika matini kwa kina.	Anatambua na kutumia aina mbalimbali za nomino katika matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya aina za nomino katika matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya aina za nomino katika matini kwa kuongozwa.
Kuweza kutambua na kutumia alama za uakifishi. (herufi kubwa, koma, kikomo na kiulizi)	Anatambua na kutumia alama za uakifishi katika matini kwa utendeti.	Anatambua na kutumia alama za uakifishi katika matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya alama za uakifishi katika matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya alama za uakifishi katika matini kwa kuelekezwa.
Kuweza kutambua viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo. (I-ZI, U-ZI, U-YA, KU-KU)	Anatambua viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo na kwa wepesi.	Anatambua viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo.	Anatambua baadhi ya viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia upatanisho wa kisarufi ipasavyo.	Anatambua baadhi ya viambishi vya ngeli, ngeli za nomino na kutumia kwa kiasi upatanisho wa kisarufi ipasavyo.

MADA: SARUFI

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
Kuweza kutambua na kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali. <i>(kutendewa, kutendeka na kutendana)</i>	Anatambua na kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali kwa uketo.	Anatambua na kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali.	Anatambua na kutumia vitenzi katika baadhi ya kauli.	Anatambua na kutumia vitenzi katika baadhi ya kauli kwa kuelekezwa.
Kuweza kutambua vinyume vya vitenzi na kuvitumia katika matini.	Anatambua vinyume vya vitenzi na kuvitumia katika matini kwa utendeti.	Anatambua vinyume vya vitenzi na kuvitumia katika matini.	Anatambua vinyume vya baadhi ya vitenzi na kuvitumia katika matini.	Anatambua vinyume vya baadhi ya vitenzi na kuvitumia katika matini kwa kuelekezwa.
Kuweza kutambua na kutumia viambishi vya nyakati na hali kwenye matini. <i>(hu- na - me-)</i>	Anatambua na kutumia viambishi vya nyakati na hali kwenye matini kwa utendeti.	Anatambua na kutumia viambishi vya nyakati na hali kwenye matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya viambishi vya nyakati na hali kwenye matini.	Anatambua na kutumia baadhi ya viambishi vya nyakati na hali kwenye matini kwa kuongozwa.
Kuweza kutambua viambishi vya ukanushaji katika hali ya mazoea na hali timilifu kwa wepesi.	Anatambua viambishi vya ukanushaji katika hali ya mazoea na hali timilifu kwa wepesi.	Anatambua viambishi vya ukanushaji katika hali ya mazoea na hali timilifu.	Anatambua baadhi ya viambishi vya ukanushaji katika hali ya mazoea na hali timilifu.	Anatambua baadhi ya viambishi vya ukanushaji katika hali ya mazoea na hali timilifu

MADA: SARUFI

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali na Matarajio
hali timilifu. <i>(hu- na - me-)</i>				kwa kuelekezwa.
Kuweza kutambua na kutumia viambishi vya wakati na nafsi katika sentensi na kuzikanusha <i>(Viambishi vya wakati li, na na ta)</i>	Anatambua na kutumia viambishi vya wakati na nafsi katika sentensi na kuzikanusha kwa wepesi.	Anatambua na kutumia viambishi vya wakati na nafsi katika sentensi na kuzikanusha.	Anatambua na kutumia viambishi vya wakati na nafsi katika baadhi ya sentensi na kuzikanusha.	Anatambua na kutumia baadhi ya viambishi vya wakati na nafsi katika sentensi na kuzikanusha baadhi ya sentensi.
Kuweza kutambua nomino katika hali ya ukubwa na udogo <i>(nomino zinazoanza kwa kiambishi m- na kiambishi n-)</i>	Anatambua na kutumia nomino katika hali ya ukubwa na udogo kwa wepesi.	Anatambua na kutumia nomino katika hali ya ukubwa na udogo.	Anatambua na kutumia baadhi ya nomino katika hali ya ukubwa na udogo.	Anatambua na kutumia baadhi ya nomino katika hali ya ukubwa na udogo kwa kuongozwa.

Shughuli jumuhishi ya huduma ya jamii ya Gredi 4-6

Katika kiwango hiki, lengo la shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji ni kupata uwiano kati ya dhana zilizofunzwa katika masomo mbalimbali na maisha ya kila siku. Wanafunzi wanafanya ulinganisho kati ya kile wamejifunza na maisha yao ya kila siku. Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji imeshughulikiwa katika somo la *Social studies*. Utekelezaji wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji inahitaji ushirikiano ambapo mwalimu anashirikiana na walimu wa masomo mengine kuandaa na kutekeleza shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji. Ingawa shughuli hizi zinaelekezwa na mwalimu, mwanafunzi anatakiwa kupewa nafasi ya kutambua changamoto/tatizo na kuzua utatuzi wake. Usalama wa mwanafunzi unatakiwa kuzingatiwa katika utambuzi wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji. Hatua zifuatazo za shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji zinatakiwa kusambazwa katika mihula yote.

Hatua za utekelezaji wa shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji

1) Maandalizi

- Tambua umilisi wa kimsingi unaolengwa, maadili na stadi zinazokusudiwa katika matokeo maalum yanayotarajiwa kwa mujibu wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji.
- Tambua nyenzo hitajika katika shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (zinazopatikana katika mazingira).
- Kusambaza shughuli hizo katika muhula mzima (bainisha siku na wakati/muda wa shughuli hizo).
- Wasiliana na wanafunzi, wazazi/walezi, wasimamizi wa shule, walimu na washikadau wengine katika jamii ya shule.
- Tambua na kuandaa vifaa vya tathmini.

2) Utekelezaji wa Shughuli Jumuhishi ya Huduma ya Jamii.

- Gawia wanafunzi majukumu.
- Hakikisha kila mwanafunzi anashiriki kikamilifu katika shughuli husika.
- Tazama wanafunzi wanapotekeleza shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji na kurekodi matokeo ya utekelezaji wao.
- Tumia kifaa cha tathmini kinachofaa kutathmini mchakato mzima pamoja na matokeo yake (tathmini kazi ya mwanafunzi kuanzia mwanzo hadi mwisho).
- Tathmini umilisi wa kimsingi unaolengwa, maadili na stadi katika somo.

3) Tafakuri kuhusu shughuli ya huduma jumuhishi ya kijamii.

Chukua nafasi ya kujitathmini kuhusu shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji ukiwa na wanafunzi kwa kujadiliana nao kuhusu yafuatayo:

- Ni nini kilifanyika vizuri na kwa nini?
- Ni nini hakikufanyika vizuri na kwa nini?
- Ni nini kinaweza kufanywa tofauti?
- Wamejifunza nini?

Kutakuwa na shughuli moja jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji itakayotekezwa mara moja kwa mwaka. Masuala ya shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji yatatokana na masuala mtambuko pana katika masomo tofautitofati. Waalimu wanatakiwa kuangazia suala tofauti kila mwaka ili kuwapa wanafunzi fursa ya kushughulikia masuala mtambuko mbalimbali katika miktadha yao.

Shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji itashirikisha kila mmoja katika jamii ya shuleni (wanafunzi, wazazi/walezi, wasimamizi wa shule na walimu). Wazazi/walezi ni washikadau muhimu katika maandalizi na utekelezaji wa shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji. Ingawa walimu wana jukumu muhimu katika maandalizi na ujumuishaji wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji, wanafunzi wanatakiwa kushiriki kikamilifu katika mchakato mzima.

Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji inampa mwanafunzi nafasi ya kukuza umilisi wa kimsingi na maadili mbalimbali. Mwalimu anatakiwa kubadilisha umilisi wa kimsingi na maadili yanayoangaziwa kila mwaka.

Tathmini ya shughuli jumuhishi ya huduma ya jamii.

Tathmini ya Shughuli jumuishi ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji itaangazia vipengele vitatu ambavyo ni: stadi katika masomo mbalimbali yaliyoshirikisha shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji, umilisi wa kimsingi na maadili yanayodhihirishwa. Ni lazima tathmini izingatie mchakato mzima pamoja na matokeo ya shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji. Mwalimu atawatathmini wanafunzi wakiwa katika vikundi akitumia vifaa vya tathmini kama vile ratiba ya ukaguzi, orodha hakiki, viwango vya ukadiriaji au kifaa kingine kinachofaa.

MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI

Mada	Mbinu za Kutathminia Zilizopendekezwa	Nyenzo za Kufundishia Zilizopendekezwa	Shughuli Nyingine Zilizoratibiwa za Ujifunzaji Zilizopendekezwa
Kusikiliza Na Kuzungumza	<ul style="list-style-type: none"> a) Kumakinikia jinsi mwanafunzi anavyotumia lugha katika mawasiliano b) Kujibu maswali c) Maigizo d) Kutambua k.m. kwenye orodha e) Kuambatanisha maneno na majibu f) Mijadala g) Mazungumzo h) Matumizi ya ishara za mwili k.v ishara za uso, za mikono na mabega kuimarisha masimulizi yake i) Wanafunzi wanatathminiana. 	<ul style="list-style-type: none"> · Chati · Michoro na picha · Mgeni mwalikwa · Vifaa vya kidijitali (k.v tarakilishi/vipakatali shi, kinasasauti, rununu, projekta, video) · Mti maneno · Kapu maneno · Vitabu mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

Kusoma	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutunga sentensi k.m. kwa kutumia msamiati wa suala lengwa b) Kujibu maswali k.m. katika ufahamu c) Kutoa muhtasari wa ufahamu au matini yaliyosomwa d) Kukariri na kuimba mashairi e) Kusoma kwa sauti f) Wanafunzi kufanyiana tathmini g) Potfolio h) Shajara 	<ul style="list-style-type: none"> · Tarakilishi/vipakatalishi · Kinasasauti · Rununu · Tarakilishi/vipakatalishi · Kinasasauti · Rununu · Projekta · Nakala ya shairi · Kamusi mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
Kuandika	<ul style="list-style-type: none"> a) Kuandika tungo mbalimbali b) Wanafunzi kufanyiana tathmini c) Potfolio d) Shajara e) Mijadala kuhusu vidokezo vya insha 	<ul style="list-style-type: none"> · Kielelezo cha insha ya masimulizi · Kielelezo cha insha ya maelezo · Kielelezo cha insha ya wasifu · Nakala ya barua ya kirafiki · Nakala ya barua rasmi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

Mada	Mbinu za Kutathminia Zilizopendekezwa	Nyenzo za Kufundishia Zilizopendekezwa	Shughuli Nyingine Zilizoratibiwa za Ujifunzaji Zilizopendekezwa
Sarufi	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutambua k.m. kwenye orodha b) Kuambatanisha maneno lengwa c) Kujaza nafasi d) Kujaza fumbo maneno e) Kazi mradi 	<ul style="list-style-type: none"> · Tarakilishi/vipakatalishi · Kinasasauti · Rununu · Projekta · Kapu maneno · Mti maneno · Kadi maneno · Picha za vitu mbalimbali · Michoro · Chati · Mabango · Sanamu · Nyenzo halisi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Ziara za nyanjani 4. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali